

මිගසාලා සූත්‍රය

නමෝ තස්ස භගවතො අරහතො සම්මා සම්බුද්ධස්ස
නමෝ තස්ස භගවතො අරහතො සම්මා සම්බුද්ධස්ස
නමෝ තස්ස භගවතො අරහතො සම්මා සම්බුද්ධස්ස

එවං මේ සුතං එකං සමයං භගවා සාවඤ්චියං විහරති ජේතවනෙ අනාටපිණ්ඩිකස්ස ආරාමෙ අට්ඨො ඛො ආයස්මා ආනන්දො පුබ්බන්තසමයං නිවාසෙත්වා පත්ත වීචරමාදාය යෙන මිගසාලාය උපාසිකාය නිවේසනං තෙනුපසංකම් උපසංකම්භවා පඤ්ඤාදත්තෙ ආසනෙ නිසීදී. අට්ඨො මිගසාලා උපාසිකා යෙනායස්මා ආනන්දො තෙනුපසංකම් උපසංකම්භවා ආයස්මන්තං ආනන්දං අභිවාදෙත්වා ඒකමන්තං නිසීදී. එකමන්තං නිසීන්තා ඛො මිගසාලා උපාසිකා ආයස්මන්තං ආනන්දං එතදවොච.

කාරණික වූ පින්වතුනි,

තුණුරුවන් සතු අසිරිමත් වූ ගුණ බෙලෙන් පින්වතුන් සියළු දෙනාටම ජීවිත ගමනේ හැම සැකසිල්ලක්, යහපතක්, අභිවාද්ධියක් සැලසේවා. ධම්මානුධම්ම පිළිවෙත් මගෙහි හැම සොම්නස් පහළ වී උතුම් වතුරායඝී සත්‍ය ධර්මය අවබෝධය පිණිස මේ දහම් පෙළ උපකාරක ධර්ම පෙළක් ම වේවා ! ශී පළමුකොට මහත් වූ කරුණාවෙන් අධිෂ්ඨාන කරනවා. ප්‍රාර්ථනා කරනවා.

පින්වත්නි, ධර්ම දේශනාව සඳහා ආශ්‍රය කර ගැනීමට බලාපොරොත්තු වන්නේ අංගුත්තර නිකායේ දසක නිපාතයේ, ආනන්ද වර්ගයට අයත් 'මිගසාලා'

සූත්‍ර දේශනාවයි. මේ පාළි වචන පෙළ සජ්ඣායනා කරන විට ඔබට සරලව අදහස එන්නට ඇති. ආනන්ද ස්වාමීන් වහන්සේ, අනේපිඬු සිටාණන් විසින් කරවන ලද ජේතවනාරාමයේ වැඩ සිටිනවා. උන්වහන්සේ උදය කාලයේ පාත්‍රා, සිවුරු ගෙන, කටයුතු නිමාකරගෙන මිගසාලා උපාසිකාවගේ නිවසට වැඩම කළා. පනවන ලද ආසනයෙහි ආනන්ද ස්වාමීන් වහන්සේ වැඩ සිටියා. මිගසාලා උපාසිකාව ආනන්ද ස්වාමීන් වහන්සේට වන්දනා කර එකත්පස්ව වාඩිවුණා. එකත්පස්ව වාඩිවුණු මිගසාලා උපාසිකාව ආයුෂ්මත් ආනන්ද තෙරුන් වහන්සේට මේ කරුණා සැලකළා. මේ ධර්ම කතාව දැන් ඔබ ඉතාම හොඳින් සිතියට නගාගෙන රාග, දෝෂ, මෝහ ආදී කෙලෙස්වල සංසිඳීම පිණිස මේ ප්‍රශ්න පිළිතුරු කතාව සිතියට නගන්න.

මිගසාලා උපාසිකාව ආනන්ද ස්වාමීන් වහන්සේගෙන් මෙසේ ප්‍රශ්න කරනවා. 'වහන්ස ආනන්දයිනි, යම් ම ධර්මයක බ්‍රහ්මචාරි හා අබ්‍රහ්මචාරි වන දෙදෙනාගේ පරලොවෙහි සම සම ගතික වෙන්වී භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මේ ධර්මය කීසෙයින් කීසෙයින් ගත යුතු කොට දෙසන ලද්දේ ද? වහන්ස, පුරාණ නම් වූ මගේ පියා ග්‍රාම්‍යධර්ම වූ මෛට්‍රිකයෙන් වැළකීයේ, දුරුවූයේ බ්‍රහ්මචාරි විය. හේ සකාදාගාමී සත්තව වූයේ කළුරිය කළේ තුසිත දේවකායේ ඉපදනා යයි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් දේශනා කළා. වහන්ස, මගේ සුළුපියා ඉසිදත්ත, ස්වදාරයන්ගෙන් තුෂ්ටවූයේ, අබ්‍රහ්මචාරි විය. හේ ද සකාදාගාමී සත්තව වූයේ, කළුරිය කළේ, තුසිත දේවකායේ උපනයි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දේශනා කළා.

මේ ප්‍රශ්නය තේරුනා හේද ? මිගසාලාවගේ තාත්තයි, සුළු තාත්තයි (සුළු පියා) කියන අය ගැන මේ අහන්නේ. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දේශනා කළා බ්‍රහ්මචාරි වූ පුද්ගලයා හා අබ්‍රහ්මචාරි වූ පුද්ගලයා යන දෙදෙනාම පරලොවෙහි ගතිය සමාන වෙන්න පුළුවනි කියලා. මේ දෙදෙනා ගැනම සඳහන් කළා මේ දෙදෙනාම පරලොව දී ගතිය සමාන වූණා. කියන්නේ එකතැනක ඉපදනා කියන එකයි. පුරාණ නම් මගේ තාත්තා ග්‍රාම්‍ය ධර්මයන් (භාග්‍යවතුන් වහන්සේලා විසින් ග්‍රාම්‍ය ධර්මයන් පොටුපිපිකයි, අනරියයි අනත්ත සංහිතයි - ඒ කියන්නේ හීනයි කියා දේශනා කළා) යයි සඳහන් කල මෛට්‍රිකයෙන් වැළකී (කාම සේවනයෙන් වැළකී) බ්‍රහ්මචාරි වාසය කළා. එතුමා සකාදාගාමී පුද්ගලයෙක් ලෙස කළුරිය කර තුසිත දිව්‍ය ලෝකයේ ඉපදනා කියා භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පැහැදිලි කළා. ඒ වගේම මගේ සුළු පියා ඉසිදත්ත එයාගේ පවුල් පරිසරය තුළ එයා සතුටුවුණා. තමාගේ ස්වාමි දියණියත් සමග පවුල් ජීවිතේ ගත කළා. අබ්‍රහ්මචාරිව නමුත් පවුල් පරිසරය තුළ නිවැරදි ජීවිතයක් ගත කළේ. (බ්‍රහ්මචාරි ජීවිතයක් යනු සම්පූර්ණයෙන්ම සේවනයෙන් බැහැරවීමයි) අබ්‍රහ්මචාරි ජීවිතයක් ගත කළ ඉසිදත්ත සකාදාගාමී පුද්ගලයෙක් බවට පත්වී, කළුරිය කර තුසිත දිව්‍යලෝකයේ ඉපදුණා. බ්‍රහ්මචාරි

අබුන්මවාර් දෙදෙනාගේම පරලොව ඉපදීම එකම විදියටයි සකස් වුණේ. දැන් මිගසාලා උපාසිකාව විමසන්නේ ඒ ගැනයි.

‘වහන්ස, ආනන්දයෙනි, යම් ධර්මයක් හි බුන්මවාර්ත් අබුන්මවාර්ත් යන දෙදෙනා පරලොවෙහි සම සම ගතිය වෙන් නම් මේ ධර්මය කෙසේ ගත යුතු කොට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දෙසන ලද ද? ‘බුහුණ, තෙල භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙපරිද්දෙන්ම ව්‍යාකාත වෙයි.’ (බුහුණ යනු සොහොයුරිය, උපාසිකාව)

දැන් මිගසාලා උපාසිකාව අහන්නේ ආනන්ද ස්වාමීන් වහන්ස, යම් ධර්මයක් බුන්මවාර්වත් අබුන්මවාර්වත් යන දෙදෙනාගේම පරලොව ගතිය සම වෙනවා නම් මේ ධර්මය කෙසේද අපි තේරුම් ගන්න ඕනේ? කෙසේද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ඒ ගැන දේශනා කළේ? කියලයි. එක් කෙනෙක් බුන්මවාර් එක් කෙනෙක් අබුන්මවාර්. එතනදී අපිට පොඩි අදහසක් ගන්නට පුළුවන්. හේතුව දෙදෙනාම සකාදාගාමී වීම. සකාදාගාමී වුණා නම් පරලොව ගතිය සම වෙන්න ඕන. මේ ගැටළුව අපි නුවණින් දකින්න ඕන. මෙලොව ජීවිතයේදී බුන්මවාර් පුද්ගලයෙක් අබුන්මවාර් පුද්ගලයාත් යන දෙදෙනාම සකාදාගාමී තත්ත්වයට පත්වීම පිළිබඳවයි. විසාකා ආදී උපාසක උපාසිකාවන් මාර්ගඵල අවබෝධය ලැබුවා. එතුමියට දරුවන් විස්සක් සිටියා කියලයි සඳහන් වන්නේ. ගෘහස්ථ ජීවිතය ඉතාම හොඳින් ගත කළ කෙනෙක්.

ඉක්බිති ආයුෂ්මත් ආනන්ද තෙරණුවෝ මිගසාලා උවැසියගේ නිවෙස්නේ පිඬුවා ගෙන හුනස්නෙන් නැගී ගියහ. ආනන්ද ස්වාමීන් වහන්සේ, බුදුරජාණන් වහන්සේ යමක් දේශනා කළා නම් එය බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කළ ආකාරයටම පිළිගන්න ඕනේ කියලා කිසිවක් සඳහන් කරන්නේ නැතිව මිගසාලා උවැසියගේ නිවෙස් පිණ්ඩපාතය ගෙන හුනස්නෙන් නැගීට වැඩම කළා. බලන්න, බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කළ ධර්මය, තමන්ගේම කන් දෙකෙන් අහගෙන, මතක තබාගෙනත් ආනන්ද ස්වාමීන් වහන්සේ එය පැහැදිලි කිරීමට ගියේ නැහැ. අවුරුදු දහස් ගණනකට පෙර බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කළ ධර්මය විග්‍රහ කරන විට දැන් අද කාලේ අපි බොහොම පරෙස්සම් වෙන්න ඕන. ආනන්ද ස්වාමීන් වහන්සේ, බුදුරජාණන් වහන්සේ වෙතට වැඩම කර ඒ ප්‍රශ්නයට පිළිතුරු ලබා ගන්නයි බලාපොරොත්තු වන්නේ.

ඉක්බිති ආයුෂ්මත් අනඳ තෙරණුවෝ පසු බත පිඬුවායෙන් පෙරළා ආවාහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙත එළඹියහ. එළඹූ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සකසා වැඳ එකත්පස්ව හුන්න. එකත් පස්ව හුන් ආයුෂ්මත් අනඳ තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට තෙල කරුණ සැලකළහ. (එකත්පස්ව වාඩිවෙනවා

කියන්නේ ඉස්සරහිනුත් නැතිව පිටිපස්සෙනුත් නැතිව හරියටම දෙපැත්තෙන් උඩනුයි යටිනුයි නැතිව භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ පැත්තකට වෙන්න වාඩි වී සිටීමයි. අටුවාව විවරණය කරන්නේ ඒ විධියටය.)

‘භාග්‍යවතුන් වහන්ස, මම පෙරවරුවේ හැඳ පෙරව පා සිවුරු රැගෙන මිගසාලා උපාසිකාවගේ නිවෙස්නට ගියෙමි. පැනවූ ආසනයේ වාඩි වුනෙමි. වහන්ස, එකල්හි මිගසාලා උපාසිකාව මා කරා එළඹීයා. එළඹූ මා සකසා වැඳ එකත්පස්ව වාඩිවුණා. එකත්පස්ව වාඩි වූ මිගසාලා උපාසිකාව මට මෙහෙම පැහැදිලි කළා.’

‘වහන්ස, යම් වූ ධර්මයක් මේ බුන්මවාර්ත් අබුන්මවාර්ත් යන දෙදෙනා පරලොවෙහි සම සම ගතිය වෙන් නම් මේ ධර්මය භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් කෙසේ කෙසේ නම් දත යුතු කොට දෙසන ලද ද? වහන්ස, පුරාණ නම් මගේ පියා ග්‍රාම්‍ය ධර්ම වූ මෙමුනියෙත් වැළකී, වෙන් වූයේ, බුන්මවාර් විය. හේ සකදාගාමී සත්තව වූයේ, කඵරිය කළේ තුසිත කායයෙහි උපනැයි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් කියන ලදය. වහන්ස, මගේ සුළු පියා ඉසිදත්ත පවුල් ජීවිතයෙන් සතුටු වූයේ අබුන්මවාර් විය. හේ ද සකදාගාමී සත්තව වූයේ, කඵරිය කළේ තුසිත කායයෙහි උපනැයි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දේශනා කළහ. වහන්ස, යම් ම ධර්මයක බුන්මවාර්ත් අබුන්මවාර්ත් යන දෙදෙනා පරලොවෙහි සම ගතිය වෙන් නම් මේ ධර්මය කෙසේ නම් දත යුතු ද? මනා නුවණින් දත යුතුයි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කෙසේ දේශනා කරන ලදද? වහන්ස, මෙසේ කී කල්හි මම මිගසාලා උපාසිකාවට මෙය කීමි. උපාසිකාව, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් එය දේශනා කරන ලද්දේ නම් එය එසේමයි.’

‘‘ආනන්දය, බාල වූ අව්‍යක්ත වූ ස්ත්‍රී ප්‍රඥා ඇති මාගමක් වන මිගසාලා උපාසිකාව කවර? පුරුෂ පුද්ගලයන්ගේ පරාවර ඥානයෙහි කවරහ?.

දැන් මෙතන බුදුරජාණන් වහන්සේ මිගසාලා උපාසිකාවට අවමන් කළා නොවෙයි. ‘ආනන්දය බාල වූ අව්‍යක්ත වූ ස්ත්‍රී ප්‍රඥා ඇති මාගමක් වන මිගසාලා උපාසිකාව කවර? ඒ කතාව අනුව නම් බාල ප්‍රඥාව ඇති ස්ත්‍රී නුවණ ඇති මිගසාලාව මේ ප්‍රශ්නය අසන්න ඇති වගේ අදහසක් එන්නේ. නමුත් ඒ අදහසම නොවේ මෙතන සැලකෙන්නේ. ‘පුරුෂ පුද්ගලයන්ගේ පරාවර ඥානයෙහි ලා කවරහ? ඒ කියන්නේ සම්මා සම්බුදු වහන්සේ කී දේ ගැන කුමක් ද ඇය මේ කියන්න යන්නේ යන අදහසක් එතනින් එන්නේ. එහෙම නම් මිගසාලා උපාසිකාව සැකයෙන් ඒ ප්‍රශ්නය ඇසුවේ, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දේශනා කළ දේ පරස්පරයි කියන්න වගේ අදහසකිනුයි. බුන්මවාර් අබුන්මවාර් දෙන්නටම එක වගේ සම

ගනියක් පරලොව දී ලැබෙනවා. එක තැනක උපදිනවා. ඒක එහෙම වෙන්න බැරට්ටෝ කියන අදහසකින් ඇහුව වෙන්න ඕන. ඒ නිසයි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සඳහන් කළේ බාල වූ, අඥාන වූ ස්ත්‍රී පුඥා ඇති මාගමක් වන මිගසාලා උපාසිකාව කවුද? මේ දේශනා කළ දේ ගැන මෙහෙම කියන්න යන අදහසයි.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ස්ත්‍රී පුරුෂ හේදයක් ධර්ම ඥානයේදී වෙන් කර නැහැ. ස්ත්‍රී භාවය ගැටළුවක් වෙන්නේ නැහැ.

හ සො සබ්බෙසු ධානෙසු
පුරිසො හෝති පණ්ඨිතො
ඉච්චි පණ්ඨිතා හොන්ති
තරථ තරථ විචක්ඛණා

(කුණ්ඩලකේසි කථා වස්තුව)

පුරුෂයා පමණක්ම හැම තැනම පණ්ඨිත වන්නේ නැහැ. ඒ ඒ තැන විචක්ඛණයෙන් කටයුතු කරනවා නම් කාන්තාව නමුත් පණ්ඨිත කෙනෙක් බවට පත්වෙනවා. ධර්මයෙන් ලබන ප්‍රීති පුමෝදය ලබා ගැනීමේදී මව් පක්‍ෂයට එය ගැටළුවක් නොවේ. ඒ නිසයි සඳහන් කළේ

‘ඉච්චාචො කිං කයිරා චිත්තං හි සුසමාහිතො
ඤ්ඤාමිහි චත්තමානමිහි සම්මා ධම්මං විපස්සතො

(සෝමා තෙරණිය)

හිත සමාධිගත වෙනවා නම් විදසුන් නුවණ පවතින්නේ නම් ස්ත්‍රී භාවයේදී ගැටළුවක් වන්නේ නැහැ. ගැටළුව වන්නේ නිවරණ ඇතිවෙනවා නම්, ඒ නිවරණ ධර්ම ටික බැහැර කරගන්න.

‘ආනන්දයෙනි, ලෝකයේ පුද්ගලයෝ දස දෙනෙක් විද්‍යාමාන වෙති. කවර දස දෙනෙක් ද?’

01. ‘ආනන්දයෙනි, මේ ලෝකයේ අන්‍යතර වූ පුද්ගලයෙක් දුස්සීල වේ. හේ ඵල සමාධි, ඵල පුඥා (පාලි වචනයෙන් ඵල සමාධි, ඵල පුඥා කියන්නේ වේතෝ විමුක්තියට හා පුඥා විමුක්තියට විමුක්තිඥාන) ඇති සැටි නොදන්නේය. (යථා භූත ඥානයෙන් දකින්නේ නෑ) අපි දෙයක්, කෙනෙක් තියනවා කියා සම්මුතියට අදහස් කර ගත්තත් පරමාර්ථ වශයෙන් කිසිවක් නෑ. අන්න එයයි යථා භූත ඥානය තතු සේ දන්නවා කියලා ගන්න ඕන. දැන් සම්පජානය (පරීක්ෂාකාරී වන) කියන විට කොටස් හතරක් තියෙනවා හේ. සාර්ථක සම්පජ්ඤාය, ගෝචර

සම්පජ්ඤාය, සප්පාය සම්පජ්ඤාය අසම්මුල්භ සම්පජ්ඤාය. මේවා ගැන යථා භූත ඥානය ඇතිකර ගැනීමයි.

එක්තරා පුද්ගලයෙක් ඉන්නවා දුස්සීලයි. ඵල සමාධි, ඵල පුඥා හා දෙයක් ඇති සැටියෙන් දකින්නේ නැහැ. යම් මාර්ගයක ඔහුගේ ඒ දුස්සීලය අනවශේෂ කොට (ඉතුරු නැතිවම) නිරුද්ධ වේ නම් ඒ ගැන ඔහු දන්නේ නැහැ. ඔහු විසින් එය ශ්‍රවණයෙන් අසාත් නැහැ. බහුශ්‍රැතභාවය මනාව පුරුදු පුහුණු කොට අවබෝධයක් ඇත්තෙන් නැහැ. දෘෂ්ටියෙන් දැක්ම තුළින් පිළි අරගෙනත් නැහැ. ඒ නිසා ප්‍රීති පුමෝදය සහිත විමුක්තියක් එයාට ලැබෙන්නේ නැහැ. කොතරම් දුස්සීල වුනත්, යම් කෙනෙකුගේ ජීවිතේ යම් යහපත් ස්වභාවයක් විටින් විට තිබෙන්න පුළුවන්. නමුත් ඔහු ඵල සමාධිය, ඵල පුඥාව නැති නිසා එය දියුණු කර ගැනීමට දන්නේ නැහැ. සමහර නපුරු අය කියනවා, ඇහෙන විට නිමිති ගන්න එපා. මෙතනින් ගැලවෙන්න බැරව මම හිටියේ. මට ඕනකම තිබුණා හොඳ මනුස්සයෙක් වෙන්න. ඒත් මට ගැලවෙන්න බැරවයි ඉන්නේ. මම දන්නේ නැහැ මම කොහොමද ඒකෙන් ගැලවෙන්න කියලා. මට මේ වුණු විනාශය, වන්නේ වැරැද්දක් කියලා මම දන්නවා. එයාටත් දැනෙනවා මේ දුස්සීල භාවයේ වැරැද්දක් තිබෙනවා. එයින් ගැලවෙන්න ඕනේ කියලා. එහෙත් ඒ පුද්ගලයාට ඵල සමාධි, ඵල පුඥාව නැති නිසා ඒකෙන් ගැලවෙන්න බැහැ. අත්හැරීම, අවබෝධය තිබේ නම් ඒ අයට ගැලවෙන්න පුළුවන් බව දන්නේ නැහැ. ඒ විදියට කළුරිය කළාම මරණින් මතු භාතියකට පත්වෙනවා. විශේෂයකට පත් නොවේ. එනම් සතර අපායේ, දුගතියක උපදිනවා.

02. ‘ආනන්ද, මේ ලෝකයේ අන්‍යතර පුද්ගලයෙක් සිටිනවා. ඒ පුද්ගලයා දුස්සීලයි. චිත්ත සමාධිය හා පුඥා විමුක්තිය ඇති සැටි දැනී. යම් මගෙක ඔහුගේ ඒ දුස්සීලය අනවශේෂ කොට නිරුද්ධ වේ නම් එය ශ්‍රවණය ද අසන ලද වේ. බහුශ්‍රැතය ද හසළ වේ. මනා කොට පුරුදු කොට තිබෙනවා. දෘෂ්ටියෙහිද මැනවින් දැනගන්නා ලද වේ. සාමයික විමුක්තියද ප්‍රීති පුමෝදය ද ලබනවා. හෙතෙම කාබුන් මරණින් මතු (ධාතු, ස්කන්ධ, ආයතනයන්ගේ විසිරීමෙන් පසු) විශේෂයකට පැමිණේ. භාතියකට නොපැමිණේ. විශේෂගාමී වේ. යහපතට පත්වේ.

දැන් බලන්න. යම් පුද්ගලයෙක් සිටිනවා දුස්සීලයි. ප්‍රාණඝාත කරනවා, සොරකම් කරනවා, ඉඳියන් සතුටු කරනවා. බොරු කියනවා. මත් වතුර පානය කරනවා. ඒ අය ඒ වැරැද්ද කරනවා. නමුත් චිත්ත සමාධිය හා පුඥා විමුක්තිය ඇති සැටි දැනී. චිත්ත සමාධිය ඇති වෙන විට ඒ පස්පවු කළ කෙනා වුනත් හැම තිස්සේම පස්පවු කරන්නේ නැහැනේ. දඬු මුඟුක් හෝ ආයුධයක් ගෙන සැමවිටම නපුරුකම් කනර කෙනෙක් නොවෙයි හේ. එසේ කළත් ඒ අයට චිත්ත සමාධියයි

ප්‍රඥා විමුක්තියයි ගැන අවබෝධයක් තිබෙනවා. චිත්ත සමාධිය ඇතිවෙන විට සිතිය පවත්වනවා. ඕනෑම නරක කෙනෙක් ළඟ වුනත් හොඳක් තිබෙනවා. එවිට ඒ පුද්ගලයා හොඳ කෙනෙක් වගේ ඉන්නවා. ඔය ඇත්තන්ට සමහරවිට අත්දැකීම් ඇති සමහරු කියනවා 'මම මේ වැරදි දේ කළත්, මගේ හිතෙන් කරුණාව, මෙහිස තිබෙනවා. මමත් හොඳ මනුෂ්‍යයෙක්. සමහර වෙලාවලට මට පාලනයක් නැතිව ඒ වගේ දේවල් කරනවා. මගේ හිත හොඳින් පවත්වා ගන්න මම හුඟක් උත්සාහ කරනවා.'

ඒ කියන්නේ ඒ පුද්ගලයාගේ හිතෙන් යම් වූ සමාධියක් තිබෙනවා. එසේ පස් පවු කරන සමහර අය ඉන්නවා. සමහරවිට බුදුරජාණන් වහන්සේ ළඟට ඇවිත් හොඳට ගෞරවයෙන් වන්දනා කරන්න පුළුවන්. දැන් දෙන වෙලාවේ හොඳට දන් දෙන්නට පුළුවන්. ඒ ඒ අවස්ථාවේ ඒ අය එල සමාධියක් ඇති කර ගන්නවා. ඒ වගේම ප්‍රඥා විමුක්තියත් දන්නවා. මේ සියල්ලම හටගන්නා වගේම නැතිවෙනවා කියලා අත්හරින වෙලාවට අත්හරින්න ඕන කියලත් එයා දන්නවා. දුස්සීල භාවයේ හිටියත් සමාධියයි එල ප්‍රඥාවයි එයා දන්නවා. යම් මගෙක ඔහුගේ ඒ දුස්සීලය අනවශේෂ කොට නිරුද්ධ වේ ද (දුස්සීලධව යම් තැනක සම්පූර්ණයෙන්ම නැතිවෙනවා නම්) එයා ශ්‍රවණයෙන් - අනගෙන සිටින විට එයාට දැනෙනවා දැන් නම් මගේ ළඟ ඒ වැරදි නෑ කියලා. අපි හිතමු පැත්තකට වි ධර්ම ශ්‍රවණය කරන විට, එයා නපුරු කෙනෙක් කියා කවුරු හැඳින්වුවත්, එයාට දැනෙනවා නම් දැන් මගේ ළඟ ඒ වැරදි නෑ. දින ගණනාවකින් මම ඒ වගේ දෙයක් කළේ නෑ. කාලෙකින් වැරද්දක් කළේ නෑ. දැන් මගේ ළඟ ඒ දුස්සීල භාවය නෑ කියලා එයාට දැනෙනවා. ඒ වගේම බහුශ්‍රැත භාවයේ ද හසළ වේ. එයා නැවත නැවතත් ධර්ම ඥානය ලබන්න ලබන්න පොත පත කියවන විට තේරෙනවා මම කළ පසු පවු වලින් ගැලවෙන්න මට දැන් පුළුවන්. මම දැන් සීල, සමාධි, ප්‍රඥා දියුණු කර ගන්නවා. පංච ආනන්තරිය පාප කර්ම මම කරලා නැහැ. (පංච ආනන්තරිය පාප කර්ම - මව මැරීම, පියා මැරීම, රහතන් වහන්සේලා මැරීම, බුදු රජාණන් වහන්සේගේ ඇඟේ ලේ සෙලවීම, සංඝ හේදය) මේ පවු බැහැර කරලා මම දැන් බලවත් ලෙස ශීල සමාධියට එනවා. මට දැන් මේ වැරදි වලින් නිදහස් වෙන්න පුළුවන් කියලා බහුශ්‍රැත භාවයෙන් නැවත නැවත පුරුදු කර ගැනීමෙන් හසළ බවට එනවිට ඒ අයට එය වැටහෙන්නට පටන් ගන්නවා. ඇතැම් විට එයා ලෝකෙට, යාළුවන්ට කියන්න ගියේ නැහැ. එයාම බහුශ්‍රැත භාවය තේරුම් ගන්නවා. මා තුළින් සිදුවූ වැරදි වලින් නිදහස් වී මට සැනසිල්ලට එන්න පුළුවන් කියලා ඒ දුස්සීලභාවය මුළුමනින්ම නැතිකරන තැනට එයාට හදාගන්න පුළුවන්. සාමයික විමුක්තිය ද ලබයි. මම දැන් කෙලෙස් වලින් ගැලවෙනවා කියා එයා සිතීන් නිදහස් වෙනවා. හේ කාබුන් මරණින් මතු විශේෂයකට පැමිණෙයි. භානියකට

පැමිණෙන්නේ නැහැ.

දැන් මෙතන සිටින වැඩි පිරිසකට ඔය කතාව ගලපාගන්නට පුළුවන් නේ. අතීතේ මොන වැරද්ද තිබුණත් (පංච ආනන්තරිය කර්ම නැර) අඩු ගණනේ බොරු කියලා තිබුණත් දැන් චිත්ත ශක්තිය, අධිෂ්ඨානය සිතීන් දරාගෙන මෙසේ සිතන්නට පුළුවනි. දැරුවන් වෙනුවෙන්, දැරුවන් බේරාගන්න, අපට වෙන අවමානයෙන් වළකින්න බොරු කිවුවේ, ඒ ගැන පොඩි සැකයක්වත් තිබුණත් ඉහත සඳහන් කළා වගේ චිත්ත සමාධිය, ප්‍රඥා විමුක්ති ඇති කර ගන්න පුළුවන්. ඇති කරගෙන නැගී සිටියොත් නිවන අරමුණු කරගෙන ඔහු දුගතියක වැටෙන්නේ නැතිව සුගතියක වැටෙන්න පුළුවන්. හිතට විශ්වාසයක් ඇති වෙනවා. කවුරුවත් දුක්වෙන්න පණවන්නාප වෙන්න ඕන නැහැ. එහෙත් උනන්දුව, උත්සාහය, දැඩි අධිෂ්ඨානය තියෙන්න ඕන. ශීල, සමාධි, ප්‍රඥා ප්‍රබල කර ගැනීමෙන් මට දුගතියෙන් බැහැර වී සුගතියම අරමුණු කරගන්න පුළුවන් කියා දැඩි අධිෂ්ඨානය තියෙන්න ඕන.

ආනන්දයෙනි, එහිලා ප්‍රාමාණිකයෝ තුලනා කෙරෙත්. ඒ කියන්නේ ඒ ඒ අයට සමාන කර බලනවා. අර අය ඒ වැරද්ද කළත් දැන් හොඳ අය වෙලා. අර පුද්ගලයා ඒ කාලේ ඉඳන්ම මහ නපුරු කෙනෙක්. දැන් එයා ඉතාම හොඳ කෙනෙක්. එයා ධර්මයට එකතුවෙලා. එයා කල්‍යාණවත්ත පිරිසක් එකතුකරගෙන ධර්ම මාර්ගය තුළ සකස් වෙනවා. එයා මහා සත් පුරුෂයෙක්. දැන් අපට එතන ගලපා බලන්න පුළුවන්. මොහුගේ ඒ ධර්මය වෙත්. අන් අයගේද ඒ ධර්මය වෙත්. කවර හෙයින් ඔවුන් අතරින් එක් කෙනෙක් හිත වේද, එක් කෙනෙක් ප්‍රවීණ වේද (උසස් වේද) ආනන්ද, ඒ ප්‍රමාණකරණය දීර්ඝ කාලයක් අහිත පිණිසය, දුක් පිණිස වේ. දැන් අපට තවත් කෙනෙක් ගැන සිතා, තමන් හිතයි ප්‍රණීතයි කියා කෙලෙස් වලට හසුවෙන්න ඕන නැහැ. එහෙම කරන්න ගියොත් අපි දුගතියට පත් වෙනවා. එයා මේ විදියට උසස් කෙනෙක්. මේ විදියට පහත් කෙනෙක් කියා අපේ හිතේ කෙලෙස් හදා ගන්නේ නැතිව අපි අවබෝධයෙන් සිට ඒ දුස්සීල භාවයෙන් මිදෙන්න පුළුවන් නම් අපට සුගතියට අරමුණු කරගන්න පුළුවන්.

'ආනන්දයෙනි, එහිලා යම් පුද්ගලයෙක් දුස්සීල වේද ඒ චිත්ත විමුක්තිය හා ප්‍රඥා විමුක්තිය ඇති සැටි නොදනීද, යම් ම මගෙක ඔහුගේ ඒ දුස්සීලය අනවශේෂ කොට නිරුද්ධවේද ඔහු විසින් එය ශ්‍රවණයෙන් ද අසන ලද වේ. බහුශ්‍රැතභාවයෙන් ද පුරුදු කරන ලද වේ. දෘෂ්ටියෙන්ද මනාකොට තේරුම් ගත්තේ වේ. ප්‍රීති ප්‍රමෝදය ද ලබයි. ආනන්දයෙනි, මේ පුද්ගලයා පළමු පුද්ගලයාට වඩා සුන්දර උත්තමයා ද වේ. ආනන්දයෙනි, විදර්ශනා ඥාන සංඛ්‍යාත ධර්ම මේ ආර්ය භූමියට පමුණුවයි. විදර්ශනා ඥාන සංඛ්‍යාත ධර්ම ශ්‍රවණයෙන්ම මේ

පුද්ගලයෝ ආර්ය භාවයට පමුණුවයි. තථාගතයන් හැර එහි වෙනස කවරෙක් දන්නේ ද? ආනන්දයෙහි, එහෙයින් මේ කරුණෙහි ලා පුද්ගලයන් ගැන ප්‍රමාණ නොකරන්න.

මේ පුද්ගලයා දුස්සීලව සිට චිත්ත විමුක්තිය හා ප්‍රඥා විමුක්තිය දන්නේ නැතිව දුස්සීල භාවය නැතිවී යන විට ඒක තේරුම් ගන්නේ නැතිව මියැදිලා යන පුද්ගලයාට වඩා, දුස්සීලව සිට චිත්ත විමුක්තිය හා ප්‍රඥා විමුක්තිය ඇති සැටියෙන් දන්නේ නැති වුවත්, යම්තැනක දුස්සීලභාවය අනවශේෂයෙන් නිරුද්ධ වෙනවා නම් එය ශ්‍රවණයෙන්ද අසන ලද වේ. බහුශ්‍රවණ භාවයෙන් ද පුරුදු කරන ලද වේ. දෘෂ්ටියට අවුත් එය හොඳින් තේරුම් ගෙන විමුක්තියක් ලබනවා නම් ප්‍රීති ප්‍රමෝදය ද ලබනවා නම් අර මුලින් සඳහන් කළ පුද්ගලයාට වඩා මේ පුද්ගලයා සුන්දර වූ කෙනෙකි. යහපත් වූ කෙනෙකි. අර මුලින් සඳහන් කළ පුද්ගලයා කිසිවක් දන්නේ නෑ. ඒ පුද්ගලයාගේ දුස්සීල භාවය නැතිවී ගියත් දන්නේ නෑ. මොහුට චිත්ත විමුක්තිය හා ප්‍රඥා විමුක්තිය තිබුණේ නැහැ. දුස්සීලව නිටියත් දුස්සීලබව නැතිවන විට ඒක දන්නවා. අනවශේෂයෙන් ශ්‍රේෂ්‍ය කිසිවක් නැතිව බැහැර වී යනවිට ඒ ගැන හොඳ අවබෝධයට පත්ව සතුටට ද පත්වෙනවා. ඒක බොහොම උතුම්. එක එක්කෙනා ප්‍රමාණයට පත් කරන්න යන්න එපා. අර පුද්ගලයා මෙහෙමයි කියා. ඒ අය පවු සිදු කළා. ඒ අයට මොකද වන්නේ? මොහු පමණයි පින් කළේ. එසේ ප්‍රමාණය කරන්න, ගලපන්න යන්න එපා. හොඳ පැත්ත දකින්න. හරක කෙනෙක් ලෙස නිටියත් දැන් කුසල් මාර්ගයට යොමුවෙලා, සත්පුරුෂ ආශ්‍රය තුළ සකස් වී සිටිනවා. අර අය පවු කර කර සිටියේ. ඒ නිසා සංසාර ගමනේ දුගතියටම යනවා කියන්න බෑ. ඇයි? අපට පෙනුණේ නැති වුවත් පසු කලෙක ඒ අය අවබෝධයෙන් යුක්තව දුස්සීල භාවය බැහැර කරගෙන සුගතිය අරමුණු කරන්න පුළුවන්. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දවස සිටි සරකානිට වූනේ ඔය ටිකමයි.

සරකානි මත් වතුර බීලා බීලා මැරුණා. එයා මැරුණාට පසු භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දේශනා කළා එයා සුගතියට ගියා කියලා. කවුරුත් පුදුම වුණා. මත් වතුර බීවූ අය කොහොමද දිව්‍ය ලෝකයට ගියේ කියලා. සරකානි බීල නිටියත් ඔහුගේ දේ කරගෙන තිබෙනවා. සෝවාන් වෙන්න තරම්, සුගතිගාමී වෙන්න තරම් සරකානි දුස්සීලභාවය බැහැර වෙන තැන සිතීන් දැකගෙන ඒ මාර්ගයට පැමිණියා. (එහෙම කියලා කවුරුත් සරකානි කළ දේවල් කරන්න යන්න එපා) අලගද්දුපම සූත්‍රයේ සඳහන් වෙනවා. සර්පයෙක් වලිගයෙන් අල්ලා ගත්තොත් අනෙක් පැත්ත හැර දුෂ්ට කරනවා. ගෙලෙන් අල්ලා ගත්තොත් නයාට කරන්න දෙයක් නෑ. එනිසා, මේ වාගේ දේවල් කර සෝවාන් වුණා නම්, සුගතිගාමී වුණා නම්

කියලා වැරදි තැනින් අල්ල ගන්න ඕන නෑ. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දේශනා කළා ප්‍රාමාණික කරන්න යන්න එපා, අර අය පින් කළා මේ අය පවු කලා ඒ අය සුගතියට ගියා මේ අය අපායට ගියා කියලා. ඔහුගේ සිත තුළ නිරවශේෂයෙන් දුස්සීලභාවයෙන් මිඳෙන විට එය අවබෝධ කරගත්තොත් එතනින් පුළුවන් දුගතියෙන් වළකින්න. අපට ධර්ම කතාව තුළ දැන් එය පැහැදිලියි. පවු කළ සමහර අයට අවසාන මොහොතේ හරි හිතට කුසලාරම්මණයක් සකස් වුනොත් ටික කාලෙකට හරි ඔහු සුගතියට යනවා. සමහර අය ඉන්නවා බොහෝම පින්කම් කර අවසාන මොහොතේ ලෝභයක්, ද්වේශයක්, රාගයක් ආවොත් ටික කාලයකට හෝ අපායට යනවා. කෝසල මල්ලිකා, ධර්මාණෝක රජතුමා වැනි අයට වුණු දේ අසා තිබෙනවා නේද? ඒ නිසා හැකිතාක් දුරට කුසලාරම්මනය තුළම සිත පුරුදු කරන්න ඕන.

03. ‘ආනන්දයෙහි, මෙහි අන්‍යතර පුද්ගලයෙක් සිල්වත් වෙයි. හේ චිත්ත විමුක්තිය හා ප්‍රඥා විමුක්තිය ඇති සැටි නොදන්නේය. යම් මගෙක ඔහුගේ ඒ ශීලය අනවශේෂ කොට නිරුද්ධ වේ නම් ඔහු විසින් එය ශ්‍රවණයෙන් ද නොඅසන ලද වෙයි. බහුශ්‍රවණයෙන් ද නොහසළ වෙයි. පුරුදුකර නොවන්නකු වේ. දෘෂ්ටියෙන් ද පිළිනොගන්නා ලද්දේ වෙයි. ප්‍රීති ප්‍රමෝදය ද නොලබයි. හේ කාබුන් මරණින් පසු විශේෂයට නොපැමිණේ. භීතගාමී වෙයි. විශේෂගාමී නොවේ.’

දැන් බලන්න එක පුද්ගලයෙක් සිල්වත්. නමුත් චිත්ත විමුක්තිය, ප්‍රඥා විමුක්තිය හා ඇති සැටි නොදන්නේය. මේ අපට ගැලපෙන තැනක්. අද වැරැද්දක් කරන්නේ නැතිව සිල්වත්ව ඉන්නවා. එහෙත් චිත්ත විමුක්තිය, ප්‍රඥා විමුක්තිය හා යථාභූත ඥානය ඇති කරගෙන නැහැ. දැන් සිල්වත්ව වාඩි වී සිටියා කියා හරියන්නේ නැහැ නේද? දැන් සිල් සමාදන්ව එළිවන තුරු පැය විසිහතරම ගත කළා කිවුවාට මදි. සිල්වත් වුනාට චිත්ත විමුක්තිය, ප්‍රඥා විමුක්තිය හා යථාභූත ඥානය සකස් කරගන්නේ නැත්නම්, යම් මගෙක ඔහුගේ ඒ ශීලය අනවශේෂ කොට නිරුද්ධ වේ නම් ඔහු විසින් එය ශ්‍රවණයේද නොඅසන ලද වේ. බහුශ්‍රවණයේ ද නොහසළ වේ. දෘෂ්ටියෙන් ද අප්‍රතිවිද්ධ වේ. හැබැවටම ඒ සිල්වත් වෙනවා. එහෙත් එය නැති වී යන විට ඒ බව දන්නේ නැහැ. හේතුව, ඒ අයට චිත්ත විමුක්තිය, ප්‍රඥා විමුක්තිය හා යථාභූත ස්වභාවය දැකගන්න බැර නිසා. එයා මරණින් මතු භාතියකට පැමිණෙනවා. සතර අපායට යන්න වෙනවා. ඒ නිසයි සිල්වත් වෙනවා වගේම චිත්ත විමුක්තිය, ප්‍රඥා විමුක්තිය හා යථා භූත ඥානය ඇති කරගන්නට අපි උත්සාහවත් වෙන්න ඕන. සිල්වත් වුනත් ශීලය නැතිවෙන තැනක එය තේරුම් ගන්නේ නැති නිසා සිල් බිඳුණු තැනකදී අකුසල ධර්මයේ රැඳීම නිසා ඒ ආරම්මනය ඒ අයට දුගතියට යාමට අවස්ථාව සලසනවා.

04. 'ආනන්දයෙහි, ඒ නිසා මෙහි අන්‍යතර පුද්ගලයෙක් සිල්වත් වෙයි. ඒ වේනෝ විමුක්තියත්, ප්‍රඥා විමුක්තියත් ඇති සැටියෙන් දැක්මත් තිබෙනවා. යම් මගෙක ඔහුගේ ඒ ශීලය අනවශේෂ කොට නිරුද්ධ වේ නම් ඔහු විසින් එය ශ්‍රවණයෙහිද අසන ලද වේ. බහුශ්‍රවණයෙන් ද පුරුදු කරන ලද වේ. දෘෂ්ටියෙන් අවබෝධකර ගෙන තිබෙනවා. ප්‍රීති ප්‍රමෝදය ද ලබනවා. හේ කාබුන් මරණින් පසු විශේෂයට පැමිණේ. භානියකට නොපැමිණේ. විශේෂගාමී වේ. භානිගාමී නොවේ.'

ඔහු සිල්වත් වෙනවා. වේනෝ විමුක්තිය හා ප්‍රඥා විමුක්තිය තිබෙනවා. යථාභූතව දකිනවා. ප්‍රීති ප්‍රමෝදයට පත් වෙනවා. ඒ නිසාම සුගතිය උරුම කර ගන්නවා. ආනන්දයෙහි, එහිලා ප්‍රාමාණිකයෝ පමණ කරත්. මම හෝ පුද්ගලයන් කෙරෙහි ප්‍රමාණ ගන්නෙමි. මා බඳු යමෙක් වේ නම් හීන, පුණීත, මේ වගේ කෙනෙක්ය යනුවෙනි.

'ආනන්දයෙහි, මෙලොව අන්‍යතර පුද්ගලයෙක් තිවු රාග වේ. (පළමුව අපි කතා කළේ ශීලය ගැන. දැන් රාගය ගැන) දැඩි රාග තිබෙන කෙනෙක්, පුද්ගලයෙක් සිටිනවා. හේ චිත්ත විමුක්තියත්, ප්‍රඥා විමුක්තියත් ඇති සැටි නොදන්නේය. යම් මාර්ගයෙක් හි ඔහුගේ ඒ රාගය අනවශේෂ කොට නිරුද්ධ වේ නම් ඔහු විසින් එය ශ්‍රවණයෙහිද නොඅසන ලද වේ. බහු ශ්‍රවණයෙන්ද නොහසළ වේ. දෘෂ්ටියෙන් ද අප්‍රතිවිද්ධ වේ. සාමයික විමුක්තිය ද නොලබන්නේ ය. හේ කාබුන් මරණින් පසු භානියකට පැමිණේ. විශේෂයකට නොපැමිණේ. භානිගාමී ම වේ. විශේෂගාමී නොවේ.'

එය පැහැදිලියි. යම් දැඩි ආශා ඇති කෙනෙක් සිටිනවා. ඒ අයට වේනෝ විමුක්තියක් නැත. ප්‍රඥා විමුක්තියත් නැත. යම් මාර්ගයෙක ඔහුගේ රාගය නිරුද්ධ වේ නම් එය බහුශ්‍රවණභාවයෙන් දැන පුරුදු කර නැත. දෘෂ්ටියෙන් ප්‍රීති ප්‍රමෝදය ලබන්නේ ද නැත. එනිසාම ධාතු, ස්කන්ධ, ආයතනයන්ගේ බිඳී යාමෙන් (කා බුන් මරණින්) පසු භානියකට පැමිණේ. විශේෂයකට නොපැමිණේ.

06. 'ආනන්දයෙහි, මේ ලෝකයෙහි සිටින තව කෙනෙක් තිවු රාග වේ. චිත්ත විමුක්තිය ඇති සැටි දන්නේය. දැඩි ලෙස රාගය තිබුණත් වේනෝ විමුක්තිය හා ප්‍රඥා විමුක්තිය තිබෙනවා. ඇති සැටියෙන් දන්නවා. යම් මාර්ගයකින් ඔහුගේ ඒ රාගය අනවශේෂ කොට නිරුද්ධ වේ නම්, යම් මාර්ගයක, යම් ආරම්භයක, යම් අවස්ථාවක ඒ රාගය නිරුද්ධ වේ නම් නිරවශේෂයෙන් නිරුද්ධ වෙනවා නම් ඔහු / ඇය විසින් එය ශ්‍රවණයෙන් ද අසන ලද වේ. බහුශ්‍රවණයෙන් ද හසළ වේ. (පුරුදු කර තිබෙනවා) දෘෂ්ටියෙන් ද ඉතා හොඳින් දැනගෙන තිබෙනවා. ප්‍රීති ප්‍රමෝදය ද

ලබා තිබෙනවා. හෙතෙම කාබුන් මරණින් පසු විශේෂයට පැමිණේ. භානියකට නොපැමිණේ. විශේෂගාමී වේ. භානිගාමී නොවේ.

බලන්න, දැඩි රාගය තිබුණු පුද්ගලයාටත් අපායට යන්නේ නැතිව ගැලවෙන්න පුළුවන්. දැඩි රාගයක් තිබුණත් ඒ පුද්ගලයාට චිත්ත විමුක්තිය තිබෙනවා. ඊළඟට ප්‍රඥා විමුක්තිය. ඒ අය දන්නවා ඒ රාගී සිතුවිලි වලින් නිදහස් වෙන ආකාරය. සසර පුරුද්දකට දැඩි රාගය තිබෙන අයෙක් වෙන්න පුළුවන්. වර්ත භයක් ගැන අසා තිබෙනවා නේද ? රාග වර්ත, ද්වේෂ වර්ත මෝහ වර්ත ශ්‍රද්ධා වර්ත විතක්ක වර්ත, බුද්ධි වර්ත, දැඩිව රාගය සහිත ප්‍රඥා වර්ත තිබෙන අය ඉන්නවා. රාග වර්ත තිබුණත් ඒ අය චිත්ත විමුක්තිය හා ප්‍රඥා විමුක්තිය ඇති සැටි දකී. ඔහු එක් වල සමාධි අවස්ථා ඇති කර ගැනීමට දන්නවා. චිත්ත විමුක්තිය හා ඇති සැටින් දන්නවා. යම් මාර්ගයක ඔහුගේ රාගය නැතිවේ නම්, යම් ආරම්භයක එය දන්නවා. ඒ ආරම්භය මගේ රාගය දැන් මෙතන නැත. ඒ අරමුණ දැන් හිස් කරගෙනයි තිබෙන්නේ කියා ඒ රාගය ගැන ඔහු හොඳ අවදියෙන් ඉන්නේ. අන්ත ඒ නිසා ඔහුට මරණින් මතු සුගතිය හිමි කරගන්නට පුළුවන්. එයයි ඒ සඳහන් කරන්නේ.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ යථාවබෝධයෙන් දකින ඥානය අපි හැමෝම අපටම ගලපා බලා ගත්විට සැනසිල්ල සාදා ගැනීමට පුළුවන්. අශ්‍රැතවත් පෘථිවිජන ස්වභාවයෙන් යම් වූද වැරදි වුනත් (පංචානන්තරිය පාප කර්මය කර තිබෙනවා) නම් විපාකයට යන්න වෙනවා) මේ අඩුපාඩු හදාගෙන අපට සැනසිල්ලේ ඉන්න පුළුවන්. මේ රාගය - ආශාව කියා ගනිමු. යම් දෙමව්පියෝ තමන්ගේ දරුවන්ට පමණක් නොවෙයි මුණුබුරු මිණිබිරියන්ටත් දැඩි ආශාවෙන් ඉන්නේ. නිදසුනකට ගත හොත් අද වුනත් සමහර කෙනෙක් උදේ පාන්දර සිල්ගන්න එන්නේ බොහොම අමාරුවෙන්. පොඩි දරුවා දමලා ගෙදරින් එන්න අමාරුයි කියන දැඩි ආශාව ඇති අය ඉන්න පුළුවන්. සමහරු ඇවිත් ආපසු ගිය අවස්ථා තිබෙනවා. භාවනාවට එනවිට 'අනේ ආවිච්චි යන්න එපා' කියලා දරුවා ඇඳුවා. මට බෑ භාවනා කරන්න, මම යනවා කියා ස්වාමීන් වහන්සේට කියා තිබෙන අය ඉන්නවා. ඉතින් අනුකම්පාවෙන් කරුණාවෙන් බලා හිත හදාගන්න ඕන. දැන් අර නැති දෙයක් අල්ලගන්න මුහුබුරෙක් නැතැනේ. තිබෙන්නේ ධාතු, ස්කන්ධ, ආයතන පමණයි. හිතෙන් හදාගත්ත මුහුබුරා ඉන්නෙ සම්මුතිය තුළ. මුහුබුරා රැක්කට පරමාර්ථ වශයෙන් අත් හරින්න මුහුබුරෙක් නැත. අල්ල ගත්තේ ශෝක, පර්දේව, දුක්ඛ, දෝමනස්ස පමණයි. රාගය තිබුණත් චිත්ත විමුක්තිය හා ප්‍රඥා විමුක්තිය ඇති සැටියෙන් දන්නවා නම් යම් මාර්ගයක රාගය අනවශේෂයෙන් නිරුද්ධවෙනවා නම් එය අසා තිබෙනවා. පුරුදු කර තිබෙනවා. දෘෂ්ටියෙන්

අවබෝධ කොට ගෙන තිබෙනවා. ප්‍රීති ප්‍රමෝදය තිබෙනවා. මරණින් මතු විශේෂයකට පැමිණේ. භානියකට නොපැමිණේ. යම් වූ ද දැකී ආශාවක් තිබෙන අය තමන්ට ම ගලපා බලන්න. අප්‍රීතියක් වශයෙන් විමුක්තිය ඇතිකර ගැනීමට පුළුවන්.

07. 'ආනන්දයෙහි, මෙහි අන්‍යතර පුද්ගලයෙක් කිපෙන සුළු වේ. (තරහ ගන්න කෙනෙක් සිටිනවා) හේ චිත්ත විමුක්තිය හා ප්‍රඥා විමුක්තිය ඇති සැටි නොදන්නේය. යම් මාර්ගය ඔහුගේ ඒ ක්‍රෝධය අනවශේෂ කොට නිරුද්ධ වේ නම් ඔහු ශ්‍රවණයෙහිද අකාර වෙයි. බහුශ්‍රවණයෙහිද අකාර වෙයි. දෘෂ්ටියෙන් අප්‍රතිවිද්ධ වෙයි.'

ඒ කියන්නේ ශ්‍රවණයෙන් අසා නැතිකර ගෙනත් නැහැ. පුරුදු කිරීමකුත් නැහැ. දෘෂ්ටියෙන් අවබෝධ කොට ගෙන නැහැ. ප්‍රීති ප්‍රමෝදය ලබාලන්න නැහැ. හෙතෙම කය බිඳී මරණයෙන් පසු භානියකට පැමිණෙයි. විශේෂයකට පැමිණෙන්නේ නැහැ. දුගතියටම පැමිණේ. ඇයි ? කිපෙනවා, තරහ ගන්නවා. වේතෝ විමුක්තිය හා ප්‍රඥා විමුක්තිය ඇත්තේ නැහැ. යථාභූතව දකින්නේ නැහැ. ක්‍රෝධය නැතිවෙන විට ඒ ගැන දන්නේ නැහැ. ඒ නිසා දුගතියටම යනවා.

08. 'ආනන්දයෙහි, මෙහි අන්‍යතර පුද්ගලයෙක් කිපෙන සුළු වේ. හේ චිත්ත විමුක්තිය හා ප්‍රඥා විමුක්තිය ඇති සැටි දන්නේය. (දැන් අපි දුස්සීල භාවය පිළිබඳව, රාගය පිළිබඳව කතා කළා. දැන් ද්වේෂය, කෝපය ගැන කතා කරන්නේ) යම් මාර්ගයක ඔහුගේ ඒ ක්‍රෝධය අනවශේෂව නිරුද්ධ වේ නම් ඔහු විසින් එය ශ්‍රවණයෙන් ද දන්නා ලද වේ. බහුශ්‍රවණයෙන් ද පුරුදු කරන ලද වේ. දෘෂ්ටියෙන් අවබෝධ කරගන්නා ලද වේ. ප්‍රීති ප්‍රමෝදය ලබන ලද වේ. කාබුන් මරණින් මතු විශේෂයකට යයි. භානියකට නොපැමිණෙයි.'

තරහ තිබෙන අයට චිත්ත විමුක්තිය හා ප්‍රඥා විමුක්තිය තිබේ නම් තරහ නැතිවෙන විට දැන් මගේ නිතේ තරහක් නෑ කියලා එතන දියුණු කරගෙන සුගතියට යන්න පුළුවන්. කාලේවත් සිත්වල අද කොහොමත් තරහක් නැහැනේ. තරහක් ඇතිවෙන්නට හේතුවකුත් නැහැනේ. තරහ කියන්නේ කෑ ගසා බණින එකම නොවෙයි. නිතේ යම් අමනාපයක් හෝ තිබේ නම් එයත් පටිඝයේ මුල. ද්වේෂයේ ආරම්භය. 'ස්වාමීන් වහන්සේ උදේ ඉඳලා වැඩ ඉන්නවා. අපට නැගිටලා යන්න එළියට වඩන්නේ නැද්ද? ඔබ වහන්සේ ඔහොම පැය දෙක තුනක් වැඩ හිටියට අපි කොහොමද, පැය දෙක තුනක් බිම වාඩි වී සිටින්නේ ? ටික වේලාවක් හෝ එළියට වඩනවා නම්' කියා සිතුවොත් එය පටිඝ අරමුණක්, අකමැති අරමුණක්. එතන පටිඝයේ මූලාශ්‍රය සකස් වී තිබෙන්නේ. දැන් ඔබේ

සිතේ ක්‍රෝධය තිබෙනවාද නැද්ද? නැත්නම් ඔබ හොඳ තැනක ඉන්නේ. මම මෙපමණ වේලාවක් ලොකු ආසනයක වැඩ සිටිනවා වගේ ඔබට පෙනුනත් ඔබට වගේම මටත් දුක වේදනාව එනවා. එහෙත් මම පටිඝය අකමැත්ත, සංඥාවට ගන්නේ නැහැ. දුක් වේදනාව හඳුනාගෙන එහෙමම සකස් වෙනවා. උදයව්‍යයට යටත් කොට දකිනවා.

09. 'ආනන්දය, මෙහි අන්‍යතර පුද්ගලයෙක් සිටිනවා චිත්ත විමුක්තිය ප්‍රඥා විමුක්තිය ඇති සැටි දන්නේ නැහැ. යම් මාර්ගයක ඔහුගේ සිතේ නොසන්සුන් බව වේ නම්, අනවශේෂයෙන් නිරුද්ධ වෙනවා නම් ඔහු විසින් එය දන්නේ නැහැ. පුරුදු නොකරන ලද්දේ මරණින් මතු විශේෂයකට පත් නොවේ. භානියකට පත් වේ.

10. යම් කෙනෙක් සිටිනවා. ඒ පුද්ගලයාගේ නොසන්සුන් බව තිබෙනවා. නමුත් චිත්ත විමුක්තිය හා ප්‍රඥා විමුක්තිය ඇති සැටියෙන් දන්නවා. යම් මාර්ගයක ඒ දෝමනස්සය අනවශේෂයෙන් නිරුද්ධ වේ නම් එය ශ්‍රවණයෙන් අසා තිබෙනවා. බහුශ්‍රවණාවයෙන් පුරුදු කර තිබෙනවා. දෘෂ්ටියෙන් පිළිගෙන තිබෙනවා. මරණින් මතු භානියකට නොපැමිණේ. විශේෂයකට පැමිණේ.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මිළඟට දේශනා කරනවා 'ආනන්දයෙහි, පළමු පුද්ගලයාගේ සුන්දරභාවය ප්‍රණීත තර වේ. කවරහෙයින් ද යත් ආනන්දයෙහි, ධර්ම ශ්‍රවණයෙන්ම මේ පුද්ගලයා නිවනට පමුණුවයි. පළමුව සඳහන් කළ පුද්ගලයින් චිත්ත විමුක්තිය හා ප්‍රඥා විමුක්තිය ලබා තිබේ නම්, යථාභූත ඥානය ඇතිකර ගෙන තිබේ නම් නිරවශේෂයෙන් දුස්සීලභාවය, ඒ වගේම රාගය, ද්වේෂය, දෝමනස්සය බැහැර වෙන විට ඒ අය ඒ බව අවබෝධ කරගෙන තිබේ නම් ඒ අය භානියකට පත් නොවී සුගතියකට පත් වෙන්නට පුළුවන්. ඒ නිසා ස්වභාවය දැක මේ අය මේ විදියට කළා ඒ අය මේ විදියට කළා ඒ අය මේ විදියටයි කළේ දෙන්නම කෙසේ ද එකම ආකාරයකට පත්වන්නේ කියා එහෙම කියන්නට, ප්‍රමාණ කරන්නට බැහැ.

'ආනන්දයෙහි, බාල, අව්‍යක්ත ස්ත්‍රියක් වන මිගසාලා උපාසිකාව කවුද බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කළ මේ පුද්ගලයන් දහ දෙනා ගැන මනාව තේරුම් ගන්න' යයි සඳහන් කළා. 'ආනන්දය, පුරාණ එනම් මිගසාලාවගේ තාත්තා ශීලයෙන් සමන්තාගත වුණාද එබඳු ශීලයෙන් මිගසාලාවගේ සුළුපියා වූ ඉසිදත්ත ද සමන්තාගත වේ. මෙහිලා පුරාණ, ඉසිදත්තගේ තතු නොදන්නේය. ආනන්දයෙහි, ප්‍රඥායෙන් ඉසිදත්ත සමන්තාගත වේ නම් එබඳු ප්‍රඥායෙන් පුරාණ සමන්තාගත වේ නම් මෙහිලා ඉසිදත්ත පුරාණ ගේ ගති නොදන්නේය. පුරාණ

බුද්ධචාරි කෙනෙක්. ඉසිදත්ත අබුන්මවාරි කෙනෙක්. ඒ අයගේ ශීලය ගැන දන්නේ නැහැ. මේ අයගේ ශීලය ගැන දන්නේ නැහැ. ඒ වගේම ඒ අයගේ චිත්ත විමුක්තිය හා පුඤා විමුක්තිය ගැන මෙයා දන්නේ නැහැ. මේ අයගේ චිත්ත විමුක්තිය හා පුඤා විමුක්තිය ගැන වයා දන්නේ නැහැ. නමුත් අපි නොදැන ගත්තාට දෙදෙනා තුළට වය සකස් වී තිබෙනවා. ආනන්ද, මෙසේ පුද්ගලයන් දෙදෙනාම එකග්ග - එකම සමානතාවයකට පත්වුණේ මෙන්න මෙහෙමයි.

මිහසාලා සූත්‍ර දේශනාවෙන් යම් යහපත් වූ දෙයක්, යම් යහපත් වූ ධර්ම පණිවිඩයක් හිතට ගත්තා නේද? පඤ්චානන්තරිය පාප කර්මයක් නොවෙයි නම් අපට අනිකුත් සියළු දේ බැහැර කර සුගතිය අරමුණු කරන්න පුළුවන් බව, නිවනම අරමුණු කරන්න පුළුවන් බව වැටහෙනවා. කවුරුවත් පශ්චත්තාප වෙන්න වපා. යමු වූ ද සිදුවූ වැරද්දක්, දැඩි ආශාව, දුස්සිල්වත් බව, ද්වේෂය, ක්‍රෝධය, කුමක් හෝ වේ නම් වය බැහැර කර ගන්න පුළුවනි.

අපි උදේ පටන් සකස් කර ගත් පරමාර්ථ ධර්මය තේරුම් ගත්තොත් මනසේ අවබෝධයට එනවිට අවබෝධයෙන්ම බැහැර කර කුසලාරම්මනයම වඩාගෙන මෙලොව ජීවිතය ලෝකෝත්තර වශයෙන් සුගතියටත් ඒ වගේම චතුසව්ව අවබෝධයටත් මාර්ගය හදාගන්නට පුළුවනි. මිහසාලා සූත්‍රයෙන් සඳහන් වන්නේ එයයි. දෙසූ අපටත් ශ්‍රවණය කළ ඔබටත් ඉතා ඉක්මන් අවස්ථාවකම ඒ උතුම් චතුරාර්ය සත්‍ය ධර්මයම අවබෝධයට මෙය උපනිශ්‍රය වේවා! යි මහත් වූ කරුණාවෙන් අධිෂ්ඨාන කරනවා.

සාදු! සාදු! සාදු!

පඤ්චනය වෙර සූත්‍රය

යතො ඛො ගහපති, අරියසාවකස්ස පඤ්ච භයාති වෙරාති චූපසන්තාති නොන්ති, චතුති ච සොතාපත්තියඤ්ඤෙති සමන්තාගතො නොති, අරියො චස්ස ඤායො පඤ්ඤාය සුද්ධිධො නොති සුප්පට්ඨිද්ධො, සො ආකඤ්චානො අත්තනාව අත්තනං ඛතාකරෙය්‍ය “ඛිණ්ණිකාමිති ඛිණ්ණිකාමිතිඤ්ඤො ඛිණ්ණපෙත්තිච්ඡයො ඛිණ්ණාපායදුග්ගතිච්ඡිපානො, සොතාපත්තොහමස්මි අච්ඡිපාන ධම්මො තියතො සම්මොඛිපරායණො” ති.

තුනුවත් සතු අනන්ත අසිරිමත් වූ ගුණ බෙලෙන් ධර්මානිලාඡී පින්වතුන් සියළු දෙනාටම නිදක් නිරෝගී සුවපත් භාවය, සියළු සැනසිල්ලම වේවා. ධර්මානුධම්ම පිළිවෙත් මගෙන හැම සොමිනස් පහළ වී ඉතා ඉක්මන් අවස්ථාවකම දුක්ඛ, සමුදය, නිරෝධ, මාගී නම් ඒ චතුරාර්ය සත්‍ය ධර්ම අවබෝධය පිණිස මේ දේශනාවත් උපකාරක ධම්ම පෙළක් ම වේවා! යි පළමුකොට මහත් වූ කරුණාවෙන් අධිෂ්ඨාන කරනවා. ප්‍රාර්ථනා කරනවා.

කාරුණික පින්වතුනි,

තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේ විසින් දේශනා කරනු ලැබූ සංයුත්ත නිකායෙහි අභිසම්මය සංයුත්තයේ ගහපති වග්ගයට අයත් පඤ්චනයවේර සූත්‍ර දේශනාව, සාකච්ඡා කිරීම සඳහා ආශ්‍රය කරගන්නට බලාපොරොත්තු වෙනවා.

පින්වතුන් සියළු දෙනාම නිවනම ප්‍රාප්‍යක්ඛ වේවා! සාක්ෂාත් වේවා! අරමුණු වේවා! යන අධිෂ්ඨානය සිත්ති දරාගෙන මේ දේශනාව ශ්‍රවණය කරන්න. මේ කාලය පුරාම රාග, දෝෂ, මෝහ (රාගය නම් වූ ඇලීම, දෝෂය නම් වූ ගැටීම

එනම් ද්වේෂය, මෝහය නම් වූ මූලාව එනම් චතුරායථී සත්‍ය ධර්මය කෙරෙහි ඇති අනවබෝධය සංසිද්ධවනවා යන අධිෂ්ඨානයත් සිත් හි දරාගන්න.

හැකි වන්නේය. මේ සූත්‍ර දේශනාවේ කෙළවර සඳහන් කරන්නේ මේ අදහසයි.

පින්වත්නි, මේ සූත්‍ර දේශනාව අනුව අපි බලමු, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කෙසේ නම්, එසේ සෝතාපන්න ස්වභාවයට පත්වූයේ යැයි, සමයක් ප්‍රඥාවෙන් දැක තමා තමාටම ප්‍රකාශ කරගන්න හැකිවන්නේ දැයි, දේශනා කළ සේක් ද?

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැවැත් නුවර ජේතවනාරාමයේ වැඩ සිටිනවා. අනේපිඬු සිටිනා දිනක් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙතට පැමිණ වන්දනා කර එකත් පසක වාඩිවුණා. තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේ, අනේපිඬු සිටිනානට මා ඉහත මාතෘකා කළ ඒ ධර්මපාඨයේ කරුණු සඳහන් කළා.

බුදුපියාණන් වහන්සේ සඳහන් කරනවා පින්වත්නි, ගෘහපතිය, යම් කලෙක ආයථී ශ්‍රාවකයාගේ පස් වැදැරුම් හය හා වෛරී වේතනාවෝ සංසිද්දෙනවද ඒ වගේම සිව් වැදැරුම් සෝතාපත්ති අංශයන්ගෙන් යුක්ත වෙනවද ආයථී වූ න්‍යාය සමයක් ප්‍රඥාවෙන් දැක එය අවබෝධ කර ගන්නවද, හෙතෙම කැමති වන්නේ නම් ඝෂය වූ නිරය ඇත්තේ (නිරයට නැවත යන්නේ නෑ කියන අදහසයි) ඝෂය වූ තිරිසන් යෝනිය ඇත්තේ, ඒ වගේම ඝෂය වූ ජේත විෂය ඇත්තේ, බොහෝ දුක් දෙන අපායෙ උපදින්නේ නැත්තේ වෙමි. සෝවාන් වූයේ වෙමි. බොහෝ දුක් දෙන නිරයකට වැටෙන්නේ නොවෙමි. නියත වශයෙන්ම සම්බෝධි පරායන වූයේ වෙමි. නියත වශයෙන්ම මම සම්බෝධිය සරණ කොට වාසය කරන්නෙක් වෙමි තමාට ම ප්‍රකාශ කරගන්නේය.

මේ අදහස තුළ තවත් තේරුම් ගත යුතු අදහසක් ගැබ් වී තිබෙනවා. තමා සෝවාන් වූ බව අන් අයට ප්‍රකාශ කිරීමත් නොවේ, එතැනදී මතු කළේ. තමා තමාව නුවණින් දැන ගන්නවා, දැක ගත්තා කියන අදහසයි මතු කොට ඇත්තේ ය.

මේ අනුව ඊළඟට බුදුරජාණන් වහන්සේ සඳහන් කරනවා, එසේ නම් කළයුතු වන්නේ කුමක්ද? තමා, තමාටම ප්‍රකාශ කර ගන්න, සමයක් ප්‍රඥාවෙන් තමා ම දැක ගන්න. අනුගමනය කළයුතු මාර්ගය කුමක්ද? භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දේශනා කරනවා. පඤ්චහය වෛර වේතනාවෝ නැතිවන ස්වභාවයට පත්වෙන්න යනුවෙනි.

★ ගෘහපතිය, පරපණ නසන සුළු පුද්ගල තෙමේ පරපණ නැසීමෙන් මෙලොවත් යම් බියක් හා වෛරයක් මනසේ රැස් කර ගන්නවද, පරලොවදීත් යම් බියක් හා වෛරයක් රැස් කර ගන්නවද, යම් වූද වෛතසික වූ දුක් දොම්නස් වලින් දුකකට පත් වෙනවද ප්‍රාණඝාතයෙන් දුරුවූ පුද්ගලයාට ඒ හය හා වෛරය, ඒ වගේම දුක් සහිත සිතුවිලි, දොම්නස් නොම එන්නේය.

4. කාමරාග

9. උද්ධවිච්ච

5. පටිඝ

10. අච්ඡත

පත්වෙන් පුළුවන්. සෝවාන් කෙනෙක් කොහොමද කියන ඒ සමන්තාගත ස්වභාවයෙන් ම සිතනවා. විතක්ක විචාර වශයෙන් වචන පිටවෙනවා. ඒ වගේම

යනුවෙනි. සෝතාපන්න වන විට මේ දහයෙන්, සක්කාය දිට්ඨි, විච්චිච්ඡා, සීලබ්බත පරාමාස යන මේ තුන මුළුමනින්ම බැහැර වෙනවා, ඉවත් වෙනවා. නමුත් වුල සෝතාපත්ත කියලා කියන්නේ මේ පළමු සංයෝජන තුන මුළුමනින් ම බැහැර කරලා නැහැ. නමුත් ඒ මාගීයට යොමුවෙලා ඉන්නේ. (සප්ත විඤ්ඨයේදී මග්ගා මග්ග ඥාණ දස්සන විඤ්ඨය කියන තැන) ආයතී අශ්ඨාංගික මාගීය අවබෝධයෙන් යුක්තව අනුගමනය කරන කෙනෙක්. එය ලොකිකව දකින ගමනේ, පැවැත්ම ඇති කරගන්න ගමන් ලෝකෝත්තර මාගීයේ ගමන් කරන්න ඕන. ආයතී අශ්ඨාංගික මාගීයේ දී සම්මා දිට්ඨිය (කම්මස්සකතා සම්මා දිට්ඨිය) ලොකික වශයෙන් දකින තැන, වතුසව්ව සම්මා දිට්ඨිය දැක ගැනීමේ හැකියාව තිබෙන්න ඕන. මෙතැනදීත්, ලෝකෝත්තර වශයෙන් සිහිය පවත්වාගෙන ඒ ස්වභාවයට පත්වන්නට ඕන.

පළමු පියවර සෝතාපන්න වෙන්න ඕන. වුල සෝතාපන්න ස්වභාවයේදී සක්කාය දිට්ඨිය, විච්චිච්ඡා, සීලබ්බත පරාමාස යන මේ සංයෝජන ධර්ම බැහැර කරන්නෙමිසි අධිෂ්ඨානය පවත්වා ගෙන,

**“සීලේ පතිට්ඨාය නරො සපඤ්ඤාදා
චිත්තං පඤ්ඤංච භාවයං”**

මනාකොට සීලයේ පිහිටා සිතයි. පුඤ්ඤාදා වඩනවා. එනම් සමට්ඨිය, විදුර්ගභාවය දියුණු කරනවා කියන තැනින්ම තමයි මේ බුදු සසුනෙහි නැගීසිටින්නට ඕන. “යුඤ්ඤාදා බුද්ධ සාසනේ” ඒ අරමුණ ඕනෑම කෙනෙකුට පවතින්න ඕන. වෛද්‍යවරයෙකුට “මම වෛද්‍යවරයෙක් වෙමි” යි කියන අධිෂ්ඨානය තිබිලා තියෙන්න ඕන. ඒ වගේම ඉංජිනේරුවරයෙක් වෙන්න. ගණකාධිකාරීවරයෙක් වෙන්න, නීතිඥවරයෙක් වෙන්න, ගුරු උතුමෙක් වෙන්න, යනපත් වූ මෙවැනිම වෘත්තියක් කරන කෙනෙක් වෙන්න නම් එයට අධිෂ්ඨානයක් පවත්වා ගන්න ඕන. ඒ විදියට ම හැසිරෙන්න ඕන. ඒ විදියට ම කටයුතු කරන්න ඕන.

ඒ වගේම සෝතාපන්න වෙන්න නම්, සෝතාපන්න වූ කෙනෙක් කොහොමද හිතන්නේ, සෝතාපන්න වූ කෙනෙක් කොහොමද වචන කතා කරන්නේ, සෝතාපන්න වූ අයෙකුගේ හැසිරීම කොහොමද? එතකොට ඒ සිත, කය, වචනය යන ත්‍රිදේහයේ සමාහිත ස්වභාවයකට පත්වීමෙන්ම තමයි, සෝවාන් ස්වභාවයට

ප්‍රසාදයෙන් යුක්ත වූයේ වෙයි.

පින්වත්නි බලන්න, බුදුරජාණන් වහන්සේ තුළ පැවති නව අරහාදී බුදුගුණ අප ජීවිතය තුළදී කොපමණ නම් සප්තධායනා කොට තිබෙනවාද ? ධර්ම රත්නයේ ගුණ හය සප්තධායනා කොට තිබෙනවාද ? මෙය අප පරමාර්ථ වශයෙන්, විදර්ශනා වශයෙන් දැක සමාධිය සකස් කර ගන්නවා. සමාධිය, ප්‍රඥාව වැඩෙන්න උදව් කරනවා. ප්‍රඥාව වැඩෙන විට අකුප්පා මේ වෙතො විමුක්තිය (වෙනස් නොවන වෙතො විමුක්තිය) බුදු උතුමන්ට සහ රහත් උතුමන්ට සකස් වෙනවා. අපටත්, අනෙක් අන්තර්ගත මාගී ඵල අවබෝධයට පත්වුණු අන්තර්ගත දියුණු කරගෙන ඉදිරියට යන්න පුළුවනි.

අශ්‍රැතවත් පෘථග්ජන ස්වභාවයේ සිටින අන්තෝ මා සඳහන් කළා වගේ සෝතාපන්න කෙනෙක් වන ආකාරයට සිතුවට වරදක් නැතැ. මූලික පියවරේදී සෝතාපන්න උතුමෙක් සක්කාය දිට්ඨි, විචිකිච්ඡා, සිලබ්බත පරාමාස යන මේ තුන් සංයෝජන බැහැර කරගෙන අරමුණු සන්සිඳුවන්නේ කෙසේද යන ආකාරය දකින්න ඕන.

මේ ආකාරයට ධර්ම රත්නයේ ගුණ හය පවා සමාධියෙන් සකස්වෙන්න ඕන. සමාධිය සකස් වනවිට සමයක් ප්‍රඥාවට පත් වෙනවා. මේ සමයක් ප්‍රඥාව තව දුරටත් සමාධිය සකස් කරගෙන නොබිඳී ඉදිරියට පවත්වා ගන්න උපකාර වෙනවා.

★ මිළඟට සඟ ගුණ පිළිබඳව සඳහන් කරන විට,

සංඝෙ අවෙච්චපසාදෙන සමන්තාගතො හොති, සුපට්ඨපන්නො නගවතො සාවක සංඝො ... ආදී වශයෙන් අධි ශීල, අධි චිත්ත, අධි ප්‍රඥා ගුණයන්ගෙන් සමන්තාගත (යුක්ත) නිසා සුපට්ඨපන්නො (සුප්‍රතිපන්න) ආදී වශයෙන් නවය (9) ක් වූ ආයතී සංඝරත්නයේ ගුණ ඒ අවබෝධයෙන් දැකිය යුතු වෙනවා. ශීල, සමාධි, ප්‍රඥා වශයෙන් දකින්න ඕන. පින්වත්නි, ඒ සඳහන් කළේ ආයතීයන් වහන්සේලා ගේ ස්වභාවයකි. සෝතාපන්න ස්වභාවයෙන් ඉහළට පත්වූ ආයතීයන් වහන්සේලාගේ ස්වභාවය දකින්න ඕන.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ ශ්‍රාවක සංඝයා,

- ★ සුපට්ඨපන්නය (ධර්ම විනය අනුව මනාසේ පිළිවෙත් පුරන හෙයින්)
- ★ උප්පට්ඨපන්නය (ඉතා සෘජු වූ මැදුම් පිළිවෙතම පුරන හෙයින්)
- ★ ඤායපට්ඨපන්නය (නිවනම අරමුණු කොටගෙන පිළිපත් හෙයින්)

- ★ සාමිච්චපට්ඨපන්නය (සියලු ගරු සත්කාරයන්ට සුදුසු වූ හෙයින්) යම් වූ පුරුෂ යුග සතරෙක් ද, ආර්ය පුද්ගල ලෙස අටදෙනෙක් වෙන් ද, භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ මේ ශ්‍රාවක සංඝයා,
- ★ ආනුනෙය්‍ය ය (ඕනෑම දුරකින් ගෙනන්නාවූ සිවුපස යට සුදුස්සෝය)
- ★ පානුනෙය්‍ය ය (විශේෂිත වූ ආගන්තුකයින් සඳහා පිළියෙල වූ චායක අඟු කොටස පිදීමට සුදුස්සෝය)
- ★ දක්ඛණෝය්‍ය ය (පරලොචට පිං පිණිස පුජා කරන සිවුපස යට සුදුස්සෝය.
- ★ අඤ්ඤා කරණිය ය (දැන් නළලෙහි තබා ඇඟිලි බැඳ කරන වැඳීමට සුදුස්සෝය.
- ★ අනුත්තරං පුඤ්ඤාදේවතං ලෝකස්ස (ලෝ වැසියාට කරන පිදුම්වල පින් වැඩෙන උතුම් වූ පින් කෙතක් වන්නේය.

ඔබත් ගෘහස්ථ ජීවිතයක් ගත කළත් ආයතීයන් වහන්සේලාගේ ස්වභාවය සිතියට ගෙන ඒ මග අනුගමනය කරනවා කියන ආකාරයට සිත වැඩෙන්න ඕන. එනම් භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ සුප්‍රතිපන්න වූ ආයතී මහ සඟරුවන, අධි ශීල, අධි චිත්ත, අධි ප්‍රඥාවෙන් සමන්තාගත ව පිළිපත් වන සේක. මාගීයේ වැඩම කරන සේක. මගේ සිත තුළට ද ඒ මග දැනෙන්නේය. රහතුන් වහන්සේ නමකගේ ස්වභාවය දකින විට මගේ සිතත් චිත්ත වෛතසික ස්වභාවයට පත්විය යුතු නොවේද කියා දැනෙන්න ඕන. 'මම' 'මගේ' කියන සක්කාය දිට්ඨිය මුළුමණින්ම බැහැර කළ නිසයි ඒ ස්වභාවයට පත්වුණේ. මගේ සිතත් ඒ ස්වභාවයට මම පවත්වනවා. ධාතු, ස්කන්ධ, ආයතනයන්, අභිච්ච, දක්ඛ, අනත්ත ත්‍රිලක්ඛණ ධර්මයට යටත් කොට දකින්න පුළුවනිකම ලැබෙන ආකාරයේ අවබෝධයක් අවශ්‍යයි. ඒ 'සුපට්ඨපන්නෝ' ගාථාවේ සඳහන් නවයක් වූ ආයතී සංඝ ගුණ අප මෙනෙහි කරන කොට, එය අප සිත් තුළ වැඩෙන බව දැනෙන්නට ඕන. ඒ සොතාපත්ති අංගයි.

ඊළඟට සතරවෙනි ආකාරය නම් ආයතීකාන්ත ශීලය ආරාක්ඛා කිරීමයි. ඒ තමයි, අබණ්ඩ, අච්ඡිද්ද, අසබල, අකම්මාස, භූපිස්ස, විඤ්ඤුප්පසභ්ව අපරාමට්ඨි, සමාධි සංචත්තතික ලෙසින් ආයතීකාන්ත ශීලයෙන් සමන්තාගත විය යුතුය.

- ★ අබණ්ඩ (සමාදන් වූ සීලයේ මූලින් හෝ අගින් නොකැඩුණේය)
- ★ අච්ඡිද්ද (සිදුරු නොවූ හෙවත් මැදින් හෝ එකදු ශික්ෂා පදයක් නොකැඩුණේය)

පින්වත්නි, මුලින් සඳහන් කළා මතකයිනේ, පඤ්චභය හා චෛරී සිතුවිලි වලින් යම් කෙනෙක් බැහැර වන්නේද, සතර ආකාරයක සෝතාපත්ත අංග වලින් සමන්තාගත වෙනවාද? ඒ වගේම ආයතී වූ න්‍යාය මැනවින් ප්‍රඥාවෙන් දැක අවබෝධ කරගන්නවද සතර අපාය ක්‍ෂය කළා යන අදහසයි. (කමිණ කලා) නිරය, තිරිසන් යෝනිය, බොහෝ දුක් දෙන මේ දුගති මුළුමණින්ම බැහැර කළා කියන අදහසයි. එසේනම් 'සෝතාපත්ත වූයේ වෙමි' යන අදහසට පත්වන්න නම් පළමුවන කරුණ හැටියට දැක්වූයේ මේ පස් ආකාරයක භය හා චෛරීය බැහැර කළ යුතුයි යන අදහසයි.

යම් කෙනෙක් ප්‍රාණඝාත සිදුකර යම් භයකින් හා චෛරී සිතුවිලි වලින් යුක්තව වාසය කරනවා නම් ඒ වගේම පරලොවද යම් බයකින් හා චෛරී සිතුවිලි වලින් යුක්තව වාසය කරනවා නම් යම් වූ ද සිතුවිලි දුක් දොම්නස් හැටියට පහළ වෙනවා නම්, ප්‍රාණඝාතයෙන් වැළකුන කෙනෙකුට ඒ කිසිවක් සකස් නොවේ. ඒ භය හා චෛරී සිතුවිලි සංසිදුනේ වෙයි.

★ ගෘහපතිය, යම් කෙනෙක් සොරකම් කිරීම නිසා බයක්, චෛරී සිතුවිලි මෙලොව වශයෙන් හටගෙන තියෙනවා නම්, පරලොව වශයෙන් බිය හා චෛරී සිතුවිලි ඇතිවෙනවා නම් දුක් දොම්නස් සහිත වෛතසික සකස් වෙනවා නම්, සොරකම් කිරීමෙන් (අදන්තාදානය) වැළකුණු කෙනෙකුට එවැනි සිතුවිලි එනම් බිය හා චෛරී සිතුවිලි සංසිදී පවතිනවා.

★ මිළඟට තුන්වන ශික්‍ෂාපදය ගැන සඳහන් කරනවා. එනම් යම් කෙනෙක් කාමමිට්‍යාවාරයෙහි හැසිරෙනවා නම් ඒ පුද්ගලයාට මෙලොව වශයෙන් භය හා චෛරී සිතුවිලි, අමනාප සිතුවිලි යම් වෙලාවක හෝ ඇතිවෙනවා නම්, දුක් දොම්නස් සහිත සිතුවිලි වෛතසික හටගන්නවා නම් කාමමිට්‍යාවාරයෙන් වැළකුණු අයට ඒ සියල්ලම සංසිදෙන බවයි. මෙලොව හෝ පරලොව එවැනි බියක් හෝ චෛරී සිතුවිලි රැස් කෙරෙන්නේ හෝ සකස් කිරීමක් ඇති වන්නේ නැහැ.

★ මිළඟට හතරවන ශික්‍ෂා පදය ගැන සඳහන් කරනවා. යම් කෙනෙක් බොරු කීමෙන් යුක්ත වෙනවා නම් එනම් මුසාවාදයෙන් යුක්ත වෙනවා නම් එවැනි කෙනෙකුට බිය හා චෛරී සිතුවිලි මෙලොව වශයෙන් හට ගන්නවා. රැස්වෙනවා. පරලොව වශයෙන් බිය හා චෛරී සිතුවිලි රැස්වෙනවා. දුක් දොම්නස් සහිත සිතුවිලි හා වෛතසික සකස් වෙනවා. මුසාවාදයෙන් යුක්ත කෙනෙකුට එසේ සකස් වන්නේ නම්, මුසාවාදයෙන් බැහැර වූ අයෙකුට ඒ සියල්ලම සංසිදුණු ස්වභාවයට පත්වෙනවා. මෙලොව වශයෙන් හා පරලොව වශයෙන් බය හා චෛරී සිතුවිලි හා දුක් දොම්නස් ඒ අයට සංසිදී පවතිනවා.

★ පස්වැනි ශික්‍ෂාපදය ගැන සඳහන් කරනවා නම්, එනම් සුරාමේරය ගැනයි. යම් කෙනෙක් කෙලෙස් මදයට හා ප්‍රමාදයට හේතුවන (මෙහි ප්‍රමාදය යනු අකුසල් මාගීයයි, ඒ වගේම අප්‍රමාදය කුසල් මාගීයයි) සුරාවට, මත් වතුරට, නැත්නම් මත් ද්‍රව්‍යයට යොමු වී සිටිනවා නම්, නැත්නම් හුරු වී සිටිනවා නම් එවැනි කෙනෙකුට යම් වූ ද බියක්, චෛරී සිතුවිලි මෙලොව වශයෙන් ඇතිවෙනවා නම්, ඒ වගේම පරලොව වශයෙන් බිය හා චෛරී සිතුවිලි ඇතිවෙනවා නම් ඒවා රැස් කරනවා නම් ඒ වගේම දුක් දොම්නස් සහිත සිතුවිලි පහළ වෙනවා නම් ඒ මදයට ප්‍රමාදයට හේතුවන මත් වතුර (රහමෙර) පානයෙන් වැළකුණු අයට ඒ සියළු සිතුවිලි එනම් බිය හා චෛරී සංසිදීන්නේ ය.

මේ පස් වැදෑරුම් බිය හා චෛරී සිතුවිලි ඒ වගේම දුක් දොම්නස් සහිත වේතනාවෝ සිතුවිලි සංසිදෙන්න ඕනෑ කියන අදහසයි.

පින්වත්නි, මෙහි විස්තර කළේ මේ සම්මතයේ හඳුන්වන පඤ්චසීලයයි. එවිට ගෘහස්ථ ජීවිතයක් ගත කරන කෙනෙකුට වුණත් සෝතාපත්ත ස්වභාවයට පත්වීමේ මාගීය මෙතනින් දැනගන්නට පුළුවනි.

ඊළඟට මේ පඤ්චභය වෙර සූත්‍ර දේශනාවෙහි සෝතාපත්ති අංග සතර විස්තර කරන්නේ මේ ආකාරයටයි. එය ඔබේ දැනුමත් සමග විමසා බලන්න.

ගෘහපතිය, අරියසාවකො “බුද්ධෙ අවේච්චපසාදෙන සමන්තාගතො තොති”

මේ ආකාරයෙන් යම් කෙනෙක් බුදුරජාණන් වහන්සේ කෙරෙහි අත්‍යන්ත ප්‍රසාදයෙන් පැහැදීමක් ඇති කරගන්නවද ඒ කෙසේ ද යත්, ඉතිපි සො හගවා අරතං සම්මා සම්බුද්ධො... නම් වන සේක. මේ ආදී වශයෙන් නව අරහාදී බුදුගුණ යන්ති දැන පැහැදීමක් ඇති කරගත යුතුයි. මෙය අත්‍යයන්ත ප්‍රසාදයයි.

අවල ප්‍රසාදයක් ඇතිවෙන්නේ සෝතාපත්ත ස්වභාවයට පත්වීමෙන් අනතුරුවයි. අධිගමයකට (එනම් මාගීඵල අවබෝධයකට) පත්වීමෙන් අනතුරුවයි. නමුත් ඊට මෙහා ඔබ අසා තිබෙනවද, වූල සෝතාපත්ත යන වචනය. එනම් තවම සෝතාපත්ත ස්වභාවයට සම්පව සිටින බවයි. එනම් මේ සසරට බැඳ තබන සංයෝජන දහයක් තිබෙනවනේ,

1. සක්කාය දිට්ඨි	6. රූප රාග
2. විචිකිචිභ	7. අරූප රාග
3. සීලබ්බත පරාමාස	8. මාන

- ★ අසබල (පිළිවෙලින් ශික්ෂා පද දෙක තුනක් නොකැඩුවේය)
- ★ අකම්මාස (අතරින් අතර ශික්ෂා පද නොකැඩුවේය)
- ★ භූපිස්ස (තාමත්ථා භාවයෙන් මිදි ස්වේරී බව හෙවත් නිදහස් බව ඇති කරන්නේය)
- ★ විඤ්ඤුප්පසන්ථ (නුවණ ඇත්තන් විසින් ප්‍රශංසා කරන ලද්දේය)
- ★ අපරාමට්ඨ (මේ සීලයෙන් දෙවියෙක් හෝ වන්නෙමයි තාමත්ථා දූෂ්ඨයෙන් බැහැර වීද නුඹගේ සීලයෙහි මෙවැනි දොස් ඇතැයි කිසිවෙක් විසින් නොකියන ලද්දේය)
- ★ සමාධි සංචත්තනික (පරිකර්මය, උපචාර, අර්පණා සමාධි හෝ මාර්ග සමාධි හෝ ඵල සමාධි පිණිස පවත්වන්නේය)

“ජීවිතය ගියත් මෙදා - සීලය නම් නොබිදිමිසි සදා”

ආයථිකාන්ත ශීලය කියන්නේ එයයි. පළමුකොට සීලය, දෙවනුව ජීවිතය ගැන සිතනවා. ප්‍රාණාඝාතයක් නම්, සොරකමක් නම්, කාම මිට්ඨාචාරය, මුසාවාදය, මදයට ප්‍රමාදයට හේතුවන රහමෙර පානය ලෙසින්, මේ වගේ දස අකුසල් දක්වා දිඪි කරන්න පුළුවනි. පස් පව් නම් සිදු කරන්නේ නැහැ. මෙසේ සීලය මුල් කරනවා. ජීවිතය දෙවෙනි කරනවා. ආයථිකාන්ත ශීලයක් ලෙසින් එය රකිනවා කියන අදහසයි. මේ සූත්‍ර දේශනාවෙහි සෝතාපත්ති අංග හතර ලෙසින් ඉහත කරුණු හතරයි දැක්වූයේ. මේ හතර ප්‍රධාන කොට සෝතාපත්ති අංග හතරක් පෙන්වා තිබෙනවා.

සප්පුරිස සංසේවනය
සද්ධම්ම සවණං
යොනිසො මනසිකාර
ධම්මානු ධම්ම පටිපත්ති

සප්පුරිස සංසේවනය - සත් පුරුෂ ආශ්‍රය, කලනාණ මිත්‍ර සම්පත්තියයි. සද්ධම්ම සවණ යනු - බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කළ, මුල, මැද, අග පිරිසිදු, නිවනම අරමුණු කර ඒ ශ්‍රී සද්ධර්මය ශ්‍රැතමය, වින්තාමය, භාවනාමය වශයෙන් වැඩෙන ආකාරයෙන් ශ්‍රවණය කරන්න ඕන. ඔබත් පුටුපඤ්ඤා වශයෙන් ප්‍රඥාව සකස් කරගෙන රාග, දෝෂ, මෝහ සංසිඳෙන ආකාරයෙන් ශ්‍රවණය කරන්න ඕන. ඉන් අනතුරුවත් ජීවිත පැවැත්ම තුළදී රාග,

දෝෂ, මෝහ ආදී සංසිඳෙන ආකාරයෙන් අරමුණු පවත්වන්න ඕන. එසේ ධම් ශ්‍රවණය කිරීම හඳුන්වන්නේ පුටුපඤ්ඤා ලෙසටයි.

යොනිසොමනසිකාර නම් නුවණින් මෙනෙහි කිරීමයි. මේ මොහොතෙහි පවත්නා අරමුණු නුවණින් දක්වයි. එමෙන්ම අප සිහිය පවත්වන්නේ සතර සතිපට්ඨානගයටයි. මිළඟට ධම්මානුධම්ම පටිපත්තිය මෙතනදී නැවතත් පඤ්චශීලය වුණත් යොමු කරගන්න පුළුවන්. උන්වහන්සේ සාලොය්‍යක සූත්‍ර දේශනාවේ සඳහන් කළේ, පාණාතිපාතා කියන ශික්ෂා පදය විස්තර කරගෙන යනවිට එහි සඳහන් කරනවා, ලුද්ධෝ (කෲර) ලෝභිතපාණී (අත්ලෙහි ලේ තැවරුණු) හතපහතෙ, නිව්ට්ඨෝ, අදයාපන්නෝ, සබ්බපාණ භූත හිතානුකම්පි (සියළු ප්‍රාණින් කෙරෙහි දයාවන්ත කෙනෙක් වෙන්න) සත්තවයන්ට කපා කොටා නපුරු නම් කරන කෙනෙක් බවට පත්වන්නට එපා. තවදුරටත් බුදුරජාණන් වහන්සේ සඳහන් කරනවා,

- නිහිත දණ්ඩ - දඬු මුගුරු දරන්න එපා
- නිහිත සතට - අවි ආයුධ දරන්න එපා
- ලජ්ජ - අකුසලයන්හි ලජ්ජා වෙන්න
- දයාපන්න - සියළු සත්තවයන් කෙරෙහි දයාවන්ත වෙන්න.
- සබ්බපාණ භූත හිතානුකම්පි - සියළු ප්‍රාණින් භූතයන් කෙරේ හිතවත්ත වෙන්න, හිතානුකම්පි

වෙන්න.

පඤ්චශීලය, මේ ස්වභාවයට පත්කර ගන්නේ කෙසේද යන අදහස දැන් ඔබට පැහැදිලියි. ඉහත සෝතාපත්ති අංග සතරේදී ධම්මානුධම්ම පිළිවෙත් මාභීය, නිවනට අරමුණු කරගන්නේ කෙසේදැයි පැහැදිලි කළා.

අවසානයේ දී සඳහන් කළේ, ආයථි න්‍යාය, සම්‍යක් ප්‍රඥාවෙන් දැක ඊළඟට අවබෝධ කරගන්න කියන අදහසයි. මෙතනදී නිර්දෝෂ වූ ආයථි න්‍යාය යනුවෙන් සඳහන් කළේ පටිච්ච සමුප්පාද ධම්මයයි. එසේනම් සෝතාපන්න වෙන්න නම් පටිච්ච සමුප්පන්න ස්වභාවය අවබෝධ කරගත යුතුමයි.

පටිච්ච සමුප්පාද ධර්මය සාරාංශ කොට දැක්වූයේ, **අවිජ්ජා පච්චයා සංඛාරා, සංඛාර පච්චයා විඤ්ඤාණං, විඤ්ඤාණ පච්චයා භාමරෂං** ආදී වශයෙන් අංග දොලහකින් (12) යුක්ත වූ ඒ මාභීයයි.

අවිද්‍යාව හේතු ප්‍රත්‍ය කොට සංස්කාර හටගනී. සංස්කාර හේතු ප්‍රත්‍ය

කොට විඤ්ඤාණය හටගනී. විඤ්ඤාණය හේතු ප්‍රත්‍ය කොට නාමරූප හටගනී නාමරූප හේතු ප්‍රත්‍ය කොට සළායතන හටගනී. සළායතන හේතු ප්‍රත්‍ය කොට ස්පර්ශය හටගනී. ස්පර්ශය හේතුප්‍රත්‍ය කොට වේදනා හටගනී. වේදනාව හේතු ප්‍රත්‍ය කොට තණ්හාව හටගනී. තණ්හාව හේතුප්‍රත්‍ය කොට උපාදාන හටගනී. උපාදාන හේතුකොටගෙන භවය හටගනී. භවය හේතු ප්‍රත්‍ය කොට ජාතිය හටගනී. ජාතිය හෙවත් ඉපදීම හේතුප්‍රත්‍ය කොට, ජරා මරණ සෝක පර්දේව දුක්ඛ දෝමනස්ස උපායාස හටගනී.

මෙසේ මේ හුදු දුක් රැසේ හටගැනීම වේ.

අවිද්‍යාවේ ඉතිරි නැතිවීම, මුඛමනින්ම විරාග නිරෝධයෙන් සංස්කාර නිරෝධය වේ. සංස්කාර නිරෝධයෙන් විඤ්ඤා නිරෝධය වේ. විඤ්ඤා නිරෝධයෙන් නාමරූප නිරෝධය වේ. නාමරූප නිරෝධයෙන් සළායතන නිරෝධය වේ. සළායතන නිරෝධයෙන් එස්ස නිරෝධය වේ. එස්ස නිරෝධයෙන් වේදනා නිරෝධය වේ. වේදනා නිරෝධයෙන් තණ්හා නිරෝධය වේ. තණ්හා නිරෝධයෙන් උපාදාන නිරෝධය වේ. උපාදාන නිරෝධයෙන් භව නිරෝධය වේ. භව නිරෝධයෙන් ජාති නිරෝධය වේ. ජාති නිරෝධයෙන් ජරා මරණ සෝක පර්දේව දුක්ඛ දෝමනස්ස උපායාසන්ගේ නිරෝධය වේ. මෙසේ මේ හුදු දුක් රැසේ නිරෝධය වේ. යන මේ යමක් ඇද්ද, මෙසේ මෙය ඇති කල්හි මෙය වෙයි. මෙය ඉපදීමෙන් මෙය උපදී. මෙය නැති කල්හි මෙය නොවෙයි. මෙය නිරුද්ධ වීමෙන් මෙය නිරුද්ධ වේ. යනුවෙන් පටිච්ච සමුප්පාදයම මනා කොට නුවණින් මෙහෙති කරයි. නිර්දෝෂ වූ මේ න්‍යාය ඔහු හෝ ඇය විසින් විදර්ශනා ප්‍රඥාවෙන් මැනවින් දක්නා ලද්දේ මැනවින් අවබෝධ කරන ලද්දේ වෙයි.

තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කළ නෛය්‍යානික ශ්‍රී සද්ධර්මයම හේතුවීම දැනමකි. එය පටිච්ච සමුප්පාද ධර්මයට අයිතියි. ඒ සාරාංශ කොට දැක්වූ පටිච්ච සමුප්පාද ධර්මය මේ නෛය්‍යානික ශ්‍රී සද්ධර්මයට ගලපා බලන්න පුළුවනි.

**“ඉති ඉමස්මිං සති ඉදං හොති
ඉමස්සුප්පාදා ඉදං උප්පජ්ජති
ඉමස්මිං අසති ඉදං හ හොති
ඉමස්ස නිරෝධා ඉදං නිරුප්පජ්ජති”**

**මෙය පවතින කල්හි මෙය පවතී
මෙය ඉපදීමෙන් මෙය උපදී**

**මෙය නැතිවන විට මෙය නැතිවේ.
මෙය නිරුද්ධ වනවිට (හුපදින විට) මෙය නැති වේ.**

මේ ආදී වශයෙන් එය නුවණින් දැකගන්නට ඔන. මේ පාලි පාඨ පෙල ඉතාම සන්සුන්ව සිංහලෙන් මෙහෙති කර බලන්න. මේ පඨවි ආදී හේතු ප්‍රත්‍යය නිසා තමයි මේ ඵලය හට අරගෙන තිබෙන්නේ, නාමරූප සකස් වී තිබෙන්නේ. මේ හේතු ප්‍රත්‍යය විසිරී යන විට නාම රූප ධර්මයන්ගේ ක්‍ෂය වීමත්, විනාශ වීමත් සකස් වෙනවා. සත්තවයෙක්, පුද්ගලයෙක් හැටියට සම්මුතියට ව්‍යවහාර කළත් පරමාර්ථ ලෙස මෙහි පවතින්නේ හටගෙන නැතිව යන ධාතු ස්කන්ධ ආයතනයන්ගේ එකතුවක් පමණකි.

නාමය ලෙසින් ගතහොත් වේදනා, සංඥා, චේතනා, එස්ස, මනසිකාර මේ කොටස් දැකින්න ඔන. රූපය යයි සඳහන් කළේ, පඨවි, ආපො, තේජෝ, වායෝ කියන මේ හේතු ප්‍රත්‍යයන්ගෙන් සකස් වුණු දේ. එතකොට මේ දේවල් වලට හේතුවක් තියෙනවා.

ඉමස්මිං සති ඉදං හොති - මේ තත්වය මුල් කරගෙනයි මේ දේ සකස් වුණේ.

ඉමස්මිං සති ඉදං හ හොති - මේවා විසිරී යනවිට මේ ඵලය මෙතන දැකින්න නැහැ.

සත්තවයා පුද්ගලයා ඔබ - මම කියලා කියන්නේ පඨවි, ආපො, තේජෝ, වායෝ යන ධාතු හතර වගේම, රූප වේදනා, සංඥා සංඛාර, විඤ්ඤාණ යන ස්කන්ධ පහ ඇස, කණ, නාසය, දිව, ශරීරය, මන යන ආයතන හයෙහි එකතුවටයි.

නමුත් සම්මුතිය තුළ පඨවි ආදී ධාතූන්ගෙන් සකස්වුණු රූපය බිඳී යනවිට, කෙස් පැහෙනවා, හම රැළි වැටෙනවා, දැන දෙපය දුබල වෙනවා. මේ වගේ බැහැර වෙලා, ගිලන් වෙලා ගිනිත් අවසානයේ විසිරී යනවිට, 'මම' කියන සංඥාව එතනින් බැහැර වෙලා යනවා. අවසානයේදී කායස්ස හේදා පරං මරණා කියන තැන පඨවි ධාතූන්ගේ විසිරීම ඇතිවෙලා විඤ්ඤාණය බැහැර වුණාට පසුව සම්මුතිය තුළ දී අප සඳහන් කරනවා, කඵරිය කළා කියලා. එතනදී වුණත් අපට දැකගන්න පුළුවන්, මෙවිචර කාලයක් අප ළඟින් සිටි අම්මා - තාත්තා, ස්වාමියා - බිරිඳ, නැන්දා - මාමා මේ ආදීන්ගේ පඨවි ආදී ධාතූන් විසිරී විඤ්ඤාණය බැහැර වූ තැන මැරුණා කියනවා. වළ දමනවා. නැත්නම් පුලුස්සා දමනවා. එතැනදී අපි අතීත සංඥාවෙන් අල්ලාගෙන සිටින, පින්තූරයේ ඉන්න අය මම, මගේ කියන හැඟීමෙන් විනා වෙන දේහයක්, පුද්ගලයෙක් එතැන දැකින්නේ නැහැ. සියුම්ව පරමාර්ථ ධර්මයට යටත් කර මෙය දැක ගැනීමේ අවස්ථාවක් අප

හැමෝටම අවශ්‍යයි. “උදයත්ථ ගාමිණීයා පඤ්ඤාය” ලෙස දැක්වූයේ වියයි.

උදයව්‍යය ඥාණය, භංග ඥාණය ආදී වශයෙන් නව මහා විදුර්ගනාවේදී සකස් විය යුතුයි. ඒ අදහස නම් මේ හේතු ප්‍රත්‍යයන්ගෙන් සකස් වුණු සංඛත සියල්ලම හේතු ප්‍රත්‍යයන්ගේ විසිරීම නිසා, විසංඛත, විසංඛාර, අනිත්‍ය, දුක්ඛ, අනත්ත යන ත්‍රිලක්ෂණ ධර්මයට යටත් වෙනවා යන්නයි. එය තමා කෙරෙන් දකින්න, ඛාහිර ආරම්භ කෙරෙන් දකින්න. හිත පුරුදු කරන්න ඕන. මේ දේශනාව ශ්‍රවණය කරන ඕනෑම කෙනෙකුට යම් දැනුමක් තිබෙන්න පුළුවනි. නමුත් පින්වතුනි, අපි මෙය දන්නවා කියලා දැනුම ළඟ නතර වෙන්න එපා. එයම නැවත නැවත කුසල් වැඩෙන ආකාරයෙන් බලවත් කරගන්න. බුදු උතුමෝ, රහත් උතුමෝ පවා නිරෝධ සමාපත්තියට සම වැදී විසූ සේක.

ධ්‍යාන අවස්ථාවෙහි පංච වශීතාවයෙහි කරුණු පහක් දක්වනවා. ආවජ්ජන, සමාපජ්ජන, අධිරිඨාන, වුට්ඨාන, පච්චවේක්ඛණ වශයෙනි. මෙහි අවසානයේදී දක්වන පච්චවේක්ඛණ යනු ප්‍රත්‍යවේක්ෂා කරන්න. එනම් නැවත, නැවත මෙතෙහි කරන්න. සමහර කරුණු කොපමණ දැනගෙන හිටියත්, මේ සූත්‍රය වුණත් කිහිපවතාවක් අසා තිබුණත්, අහගෙන සිටින විට මෙය කෙලෙස් ප්‍රභාණය වන ආකාරයෙන් සිත වැඩි නැත්නම් නැවත නැවතත් උනන්දු කර ගන්න. මම මේක වඩන්න ඕන. දියුණු කරන්න ඕන. එය තමයි ප්‍රත්‍යවේක්ෂා කරනවා කියන්නේ. පින්වතුනේ, නිරෝධ සමාපත්තියට සම වැදී මෙය නැවත මෙතෙහි කරනවා නම්, දැනුම තිබුණත් එකම කරුණක් ගැන වත් සෝතාපන්න තත්වයට පත්වෙනකම් වත්, සෝතාපන්න ස්වභාවයට පත්වුණත් රහත් තත්වය දක්වාම ඒ මාභීය දියුණු කරගත යුතුය.

මා මේ කෙටියෙන් සඳහන් කළේ, මේ සූත්‍රයේ අදහසයි. එනම් පස් ආකාරයක භය, චෛරි සිතුවිලි නැතිවෙන්න නම් පස් පච්ච වලින් බැහැර වන තැනට අවබෝධයක් ඇති කර ගන්න ඕන. සතර ආකාරයකින් සෝතාපන්න අංගවලින් සමන්තාගත කෙනෙක් බවට පත්වෙන්න ඕන. ආයථී න්‍යාය සමයක් ප්‍රඥාවෙන් දැක, ඒ අවබෝධය තියෙන්න ඕන, ඒ තමයි පටිච්ච සමුප්පාද ධර්මය. ඒ අවබෝධයට පරමාර්ථ ධර්මය විදුර්ගනා කිරීම අවශ්‍යයි. ඒ නිසා විදුර්ගනාව පුරුදු කිරීමේදී නව මහා විදුර්ගනාව වැඩිමට හැකියාවක් තිබිය යුතුයි.

නව මහා විදුර්ගනාව :

1. උදයව්‍යය ඥාණය
2. භංග ඥාණය

3. භයතු පට්ඨාන ඥාණය

4. ආදීනව ඥාණය

5. හිබ්බිදා ඥාණය

6. මුංචිතුකමන්තා ඥාණය

7. පටිසංඛාන ඥාණය

8. සංඛාරපෙක්ඛො ඥාණය

9. අනුලෝම හෙවත් සච්චානුලෝම ඥාණය

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අනේපිඬු සිටාණන් හට සඳහන් කොට දේශනා කළේ, යම් කෙනෙක් සෝතාපන්න අංගයන්ගෙන් යුක්ත වූයේ ද ඒ අය තමාටම සිහිගන්වා ගන්නේ නම් මම සෝවාන් කෙනෙක්, දුගතියෙන් (නිරයෙන්) අත් මිදුණා, තිරච්ඡාන යෝනියෙන් අත් මිදුණා. ජේත විෂයෙන් අත් මිදුණා. බොහෝ දුක් දෙන දුගතියෙන් අත් මිදුණා. ක්ෂය කළා, නැති කළා යන අදහසට විශ්වාසය ගොඩ නගා ගන්න පුළුවනි. තමා තමාටම ප්‍රකාශ කරගන්නවා මම සෝතාපන්න වූයෙමි'යි යන අදහසයි.

පින්වත්නි, ඔබත් ගෘහස්ථ ජීවිතයක් ගත කළත් ගත කළත්, සෝතාපන්න විමේ ස්වභාවය කුමක්ද කියන බව අරමුණු කර ගන්න ඕන. ඒ තුළ නිවන අරමුණු කර ගැනීම සම්බෝධි පරායණයනේ. බෝධිය, සම්බෝධිය, නිවන ම අරමුණු කරණ කොට ඇත්තෙමි'යි විශ්වාසයම පවතින්න ඕන. එවිට දැන් සිටින්නේ සෝතාපන්න යි කියන තැනයි.

ඔබට දැන් පැහැදිලියි, අප ගමන් කළ යුත්තේ ආයථී අෂ්ඨාංගික මාභීය තුළයි. ඒ තුළින් චතුරායථී සත්‍ය ධර්ම අවබෝධයට සකස් කර ගන්න පුළුවනි. එතැනදී නිවන් නම් වූ කෙලෙස් වලින් සංසිදීම සකස්වන අවබෝධයට එන්න ඕන. යම් වූ ද දහම් කොටසක් කියා වූවා නම්, සාකච්ඡා කළා නම්, වින්තාමය, භාවනාමය, වශයෙන් වඩනවා නම් නිවනම අරමුණු කරන්න යැයි ආරාධනා කරනවා. තව දුරටත් මේ සූත්‍ර දේශනාව විග්‍රහ කර බලමින් ධර්මයට යටත් කොට සප්ත බොජ්ඣංග ධර්ම වල දක්වන ධර්ම විවය බොජ්ඣංගය සේ මේ ධර්මය විමස විමසා බලමින් ඉතා ඉක්මන් නිවසකදී ශ්‍රවණය කළ ඔබටත්, දෙසූ අපටත් ඒ දුක්ඛ, සමුදය, නිරෝධ, මාභී යන චතුරායථී සත්‍ය අවබෝධය පිණිසම හේතු වේවා ! යි මහත් වූ කරුණාවෙන් අධිෂ්ඨාන කරනවා. පුර්වනා කරනවා.

සාද ! සාද ! සාද !

“දින්නං සුඛං ඵලං හොති - දුන් දෙය සැප පිණිස වේ.”

තෙරුවන් සරණයි !

2018 වසරෙහි ‘ප්‍රඥා ප්‍රභා’ සංවිධානය මගින් සිදු කිරීමට බලාපොරොත්තු වන පුණ්‍ය කටයුතු පිළිබඳව සාකච්ඡා කිරීමටත්, නව නිලධාරීන් පත් කිරීම සඳහාත් රැස්වෙන මෙන් කරුණාවෙන් ඉල්ලමි. මේ සඳහා ඔබට පහසු දිනයක් සාකච්ඡා කර යොදා ගන්න.

වසර 7 කට අධික කාලයක් අඛණ්ඩව පුණ්‍ය කටයුතු සාර්ථකව සිදු කිරීමට ඔබ දැක්වූ සහයෝගයට කෘතඥ වන අතර, ඉදිරියටත් මෙම කටයුතු සාර්ථක කර ගැනීමට ඔබට අවශ්‍ය ශක්තිය, ධෛර්ය හෝ අඩුව ලැබේවා. මේ කුසල් බලයෙන් ඔබ සැමට ඉතා ඉක්මන් භවයකදී සසර දුක් නිමාකර උතුම් නිවන් සුව අවබෝධ වේවා යි මෙන් සිතින් යුතුව ප්‍රාර්ථනා කරමි.

ප්‍රඥා ප්‍රභා සංවිධානය වෙනුවෙන්,

.....

සාමාජික නාම ලේඛණය

- 1. නිශා අමරසිංහ මිය 0718293580
- 2. රංජනී ගමගේ මිය 0777766997
- 3. කාන්ති උඩුගම්පොල මිය 2875218
- 4. පද්මා සමරවීර මිය 0714433187
- 5. සී. දිසානායක මිය
- 6. ලලිතා ගලප්පත්ති මිය 2874270
- 7. රාණී සමරවික්‍රම මිය 2788877
- 8. සෙනරත් ඒකනායක මිය 0710387756, 072 2397739
- 9. සරෝජා කුලතුංග 0718013074

ප්‍රඥා ප්‍රභා සංවිධානය
සිරි සඳහම් සෙනසුන
බත්තරමුල්ල.

2017.11.03

පුණ්‍යානුමෝදනාව

අති පූජනීය ආචාර්ය මිරස්සේ ධම්මික ස්වාමීන් වහන්සේ ඇතුළු සියළුම ස්වාමීන් වහන්සේලාට කායික, මානසික සුවයත්, උතුම් වූ චතුරාර්ය සත්‍ය ධර්මයත් අවබෝධ වේවායි පතමු.

ආච්ඡ රණවක පියාණන්
ඉන්දුමති රණවක මනෝයන්
ජේ. ඒ. ධම්දාස පියාණන්
සෝමා ධම්දාස මනෝයන්
ලාල් අමරතුංග
සහ
නීල් ප්‍රනාන්දු සොයුරන්

යන අය ඇතුළු අප නමින් මිය පරලොව ගිය සියළු ඥාති හිත මිත්‍රාදීන්ට මෙම ධර්ම දානයක් කුසල් බලයෙන් උතුම් වූ චතුරාර්ය සත්‍ය ධර්මය අවබෝධ වේවායි ප්‍රාර්ථනා කරමු.

අප පවුල්වල සියළු දෙනාගේ කායික මානසික සුවය පිණිසත්, උතුම් වූ චතුරාර්ය සත්‍ය ධර්මය අවබෝධය පිණිසත් ප්‍රාර්ථනා කරමින් මෙම ධර්ම ග්‍රන්ථය, ධර්ම දානයක් ලෙස රණවක පවුලේ සහ ධම්දාස පවුලේ ද දරුවන් විසින් පුජා කරමු.

නො. 20, තිස්ස මාවත,
ජයන්තිපුර,
බත්තරමුල්ල.

චිකිත්සා මගක චල දෙකක්

මිශ්‍රසාලා සූත්‍රය
පඤ්චනස වෙර සූත්‍රය

ආචාර්ය පූජනීය
මිරිස්සේ ධම්මික ස්වාමීන් වහන්සේ

(ධර්ම උනන්දු පිණිසයි)

ආචාර්ය පූජනීය මිරිස්සේ ධම්මික ස්වාමීන් වහන්සේ විසින් ගුවන් විදුලිය ඔස්සේ ප්‍රචාරය කරන ලද ධර්ම දේශනාවන් ඇසුරෙන් සකස් කරන ලද ධර්ම ග්‍රන්ථයකි.

“ප්‍රඥා ප්‍රභා”
සිරි සුදස්සනාරාම සඳහම් සෙනසුන
පන්තිපිටිය පාර,
බත්තරමුල්ල.

මුද්‍රණය
පියසිරි මුද්‍රණාලය සහ සමාගම
අංක 534 බී 3, අතුරුගිරිය පාර, මාලබේ.
දුරකථනය : 011 2561551

පුනානුමෝදනාව

අති පුජනීය ආචාර්ය මරිස්සේ ධම්මික ස්වාමීන් වහන්සේ ඇතුළු සියළුම ස්වාමීන් වහන්සේලාට කායික, මානසික සුවයත්, උතුම් වූ චතුරාර්ය සත්‍ය ධර්මයත් අවබෝධ වේවායි පතමි.

ඩී.ඩී. සයනේර්ස් පියාණන්
පී.ඩී. අබ්ලින් නෝනා මෂණියන්
ඊ.එස්.එම්. ජයතුංග නැන්දා
පී.ඩී. ගිරිගෝර්ස් මාමා
ඩී.ඩී. ජයවතී නැගණිය
ගිලිවලගේ අයියා

යන අය ඇතුළු අප නමින් මිය පරලොව ගිය සියළු ඥාති හිත මිත්‍රාදීන්ට මෙම ධර්ම දානමය කුසල් බලයෙන් උතුම් වූ චතුරාර්ය සත්‍ය ධර්මය අවබෝධ වේවායි පතමු.

මාගේ සහෝදර සහෝදරියන්ට ඥාති හිතමිත්‍රාදීන්ට හා බාලසුරිය පවුලේ සියලුම දෙනාටත් කායික මානසික සුවය වර ජීවනයත් උතුම් වූ චතුරාර්ය සත්‍ය ධර්මය අවබෝධ වේවායි ප්‍රාර්ථනාකරමින් මෙම ධර්ම ශ්‍රීන්ථිය ධර්ම දානයක් ලෙස ඩී.ඩී. අනුලා පියසිලි විසින් පුජා කරන ලදී.